

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike — inserati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Chautemps in Delbos v Londonu:

Manifestacija francosko-angleškega zavezništva

Po pisanju londonskega tiska je brezuspešen vsak poizkus, ki stremi po zrahljanju odnošajev med Anglijo in Francijo — V ospredju londonskih razgovorov so kolonije in Daljni vzhod

LONDON, 29. novembra. Z. Kmalu po polnoči sta prispela v London francoski ministrski predsednik Chautemps in zunanji minister Delbos, ki sta se odzvala povabilu angleške vlade na skupne razgovore o perečih mednarodnih problemih. Francoski poslanik Corbin, ki je imel včeraj dolg razgovor z angleškim zunanjim ministrom Edenom, se jima je peljal nasproti do Folkestonea. Na londonskem kolodvoru je francoska državna pozdravil državni podtajnik zunanjega ministrstva Vansittart.

Razgovori francoskih in angleških državnikov so se pričeli danes popoldne in bodo trajali do jutri popoldne. Jutri zvečer pa Chautemps in Delbos odpotujeta nazaj v Pariz. Za jutri sta francoska državnik povabljeni tudi v buckinghamsko palačo, kjer bosta sprejeta od angleške kraljice, čimer žele angleški krogi dati še poseben poudarek prisrčnosti francosko-angleškega zavezništva. Pri razgovorih bo sodeloval tudi lord Halifax, ki bo francoskima državnikoma poročal o svojih vtisih z nedavnega potovanja in razgovorov v Nemčiji.

Vsi današnji londonski listi posvečajo tem razgovorom izredno pozornost in objavljajo obširne razprave, ki slone očitno na informacijah merodajnih krogov. Predvsem londonski listi soglasno poudarjajo, da niti francoska, niti angleška vlada ne mislita na kakšno preorientacijo v svoji zunanji politiki. Vse vesti, po katerih bi angleška vlada predlagala spremembo francosko-ruskega pakta, se označujejo za popolnoma izmišljene in brez vloke podlage. V središču londonskih posvetovanj bo vprašanje kolonij. Halifax bo v zvezi s tem

podrobno poročal o nemških zahtevah in predlogih. Nadaljna točka londonskih razgovorov bo problem Daljnega vzhoda, ki je sedaj v ospredju mednarodnega zanimanja. Govora bo tudi o španskem problemu, vendar prevladuje mnenje, da je to vprašanje danes mnogo manj pereče, kakor pa je bilo pred meseci.

V ostalem opozarjajo londonski listi na to, da je Nemčija — ravnilo razumela angleško povabilo francoskim državnikom na razgovore v London. Baš to razumevanje daje upanja, da bodo ti razgovori rodili koristne uspehe. Kakor Anglija priznava os Rim—Berlin kot dejstvo, na katerem ne namerava ničesar spreminjati, tako bi bilo tudi popolnoma napačno, če bi kdorkoli skušal zrahljati prijateljsko in zavezništvo, ki obstoja med Anglijo in Francijo. Vsak

poskus v tej smeri bi tudi ostal brezuspešen.

Kar se tiče vprašanja kolonij, pa opozarjajo londonski listi na to, da rešitev tega problema ni odvisna samo od Nemčije in Anglije ali Francije, marveč da so na tem problemu zainteresirane tudi druge države, zlasti Južna Afrika, Nova Zelandija in Avstralija. Kljub problemu, ki so se nagradili v Evropi, pa vpada v angleških krogih slej ko prej prepričanje, da vojna nevarnost v Evropi ni aktualna in da je treba predvsem delati na to, da se politična temperatura v evropski mednarodni politiki nekoliko zniža in spravi na kolikor toliko normalno stanje. Berlinski razgovori lorda Halifaxa so ustvarili za to ugodno podlago in dajejo možnost, da se s francosko-angleško izmenjavo misli mir v Evropi še bolj pospeši in učvrsti.

Zahteve francoske socialne stranke

Poslužila se bo vseh sredstev, da pride na oblast

LYON, 29. nov. Francoska socialna stranka, ki je zapletena v zaroto, je na svojem včerajšnjem kongresu sprejela deklaracijo, v kateri pravi med drugim, da bo stranka sezla po vseh legalnih sredstvih za borbo za oblast. Stranka zahteva večje reforme izvršne in upravne oblasti, nadalje revizijo načel o odgovornosti. Nadalje zahteva, naj se prizna predsedniku republike pravico, da imenuje ministre in razpusti parlament. Odgovornost članov vlade, se mora poostri. V drugem delu naglašajo deklaracija potrebo po reformi uradniškega zakona, o prepovedi stavke, po koordinaciji vseh elementov narodnega gospodarstva. V tretjem delu deklaracije pa zahteva kongres modernizacijo narodne obrambe. Kar se tiče zunanje politike, obsoja kongres sleherni tako politiko, ki bi Franciji nakopala kakršnekoli nevarne obveznosti. Pri tem naglašajo potrebo za tesnejše sodelovanje z Anglijo, Poljsko, Malo antanto. Generalu Francu je treba priznati vse vojaške pravice.

racija potrebo po reformi uradniškega zakona, o prepovedi stavke, po koordinaciji vseh elementov narodnega gospodarstva. V tretjem delu deklaracije pa zahteva kongres modernizacijo narodne obrambe. Kar se tiče zunanje politike, obsoja kongres sleherni tako politiko, ki bi Franciji nakopala kakršnekoli nevarne obveznosti. Pri tem naglašajo potrebo za tesnejše sodelovanje z Anglijo, Poljsko, Malo antanto. Generalu Francu je treba priznati vse vojaške pravice.

Anglija se pogaja z Japonci

London proti spremembi šanghajskega statuta

LONDON, 28. novembra. Stalni državni podtajnik v zunanjem ministru Vansittart je imel danes konferenco z glavnim direktorjem Lightom Rossom. Znano je, da je sir Light Ross lani potoval na Japonsko in na Kitajsko. Zatrjujejo, da mu je Vansittart poveril novo posebno mislijo na Daljnem vzhodu. Dobro poučeni krogi menijo, da bo na Japonskem vodil pogajanja o bodočem statusu šanghajske luke. Znano je, da je angleška vlada po svojem poslaniku v Tokiu že obvestila japonsko vlado, da ne bo priznala noben nov pravni sistem v Šanghaju.

Poslanica pojasnjuje nato sedanjí japonsko-kitajski spor. Japonsko stališče je posledica protijaponske propagande in odgovor na komunistični vpliv, ki je postal za prava nevarnost za Kitajsko. Japonska se sedaj brani. Gre ji za to, da obnovi gospodarsko sodelovanje s Kitajsko in ohrani mir na Daljnem vzhodu.

Senator Ventile se je toplo zahvalil japonskemu odposlancu in poudarjal skupni boj Japonske in Italije za civilizacijo in svetovni mir.

SANGHAI, 29. nov. AA. »Takungpao« poroča, da se glavno jedro japonske vojske na šanghajski fronti sedaj v naglici pripravljajo na prodor proti Nankingu vzdolž železniške proge. Oddelki mornariških strelcev in drugih čet pa bodo med tem poskušali zavzeti trdnjavo Kijangjin. Od jezera Tajhu so japonske čete pridrle do Čang-sanga, ki leži 17 km vzhodno od Puangteja. Kitajski listi zatrjujejo da se je vrhovno poveljstvo kitajske vojske v pokrajini Sansi odločilo za četniško borbo proti Japoncem.

NANKING, 29. nov. AA. Reuter: Kitajski general Sengsi je izjavil, da je sicer vse storil za obrambo mesta, vendar pa svetuje tujcem, da naj še sedaj zapustijo mesto, ker bi sicer pozneje, če bi se kitajske čete umaknile, bil odhod zelo težak.

NANKING, 29. nov. AA. Po bombardiranju mesta pri Totungu je popolnoma prekinjena železniška zveza med Kantonom in Koviunom. Most so bombardirala japonska letala.

Epidemija legarja v Croydonu

London, 28. nov. AA. Na letališču v Croydonu so ugotovili 11 rovin primerov legarja. Vse skupaj je bilo do sedaj 217, med njimi 10 smrtnih.

Aljehin — Euwe 13 : 9

AMSTERDAM, 29. novembra. i. V soboto se je začela 22. partija dvoboja za šahovsko svetovno prvenstvo. V nasprotju z dosedanjim prakso, je Aljehin kot beli presenetil svetovnega prvaka z Rettijevo otvoritvijo. Partija se je naglo razvijala, pri čemer je dobil Aljehin nekoliko boljše pozicije. Črni je začel v težave, vendar je Euweju med 30. in 40. potezo uspešno svoj položaj nekoliko zboljšati. Po 40. potezi je bila partija prekinjena in se je nadaljevala včeraj. Po obojestransko silno ostri igri je Aljehin tako zboljšal pozicijo, da je postala njegova zmaga izven dvoma in se je Euwe, četudi materialno ni bil slabši, v 62. potezi udal. Stanje je zdaj 13:9 za Aljehina. Zaradi odlične Aljehinove igre sodijo strokovnjaki, da Euwe v preostalih osmih partijah stanja nikakor ne bo mogel izenačiti in da si bo Aljehin, prvič v zgodovini šahskih dvobojev, ponovno priboril naslov svetovnega prvaka.

Nesreča poljskega potniškega letala

VARSAVA, 29. nov. AA Pat objavlja o katastrofi poljskega letala v Bolgariji naslednje podrobnosti:

Prvi podatki preiskave so dognali, da se je letalo v višini 2600 m zaletelo v skalo, se vnelo in razbilo. Obenem je nastala eksplozija bencina. Nesreča se je zgodila v bližini Mozalovske. Takoj po ugotovitvi okoliščin nesreče je vodja bolgarskega letalstva polkovnik Bojdev sporočil zastopniku poljske letalske družbe svoje sožalje. Danes odpotuje v Sofijo posebna poljska komisija, ki bo ugotovila okoliščine nesreče. Sodelovala bo z bolgarsko preiskovalno komisijo.

Grozote španske državljanske vojne

MADRID, 29. nov. Po zadnjih vesteh znaša število smrtnih žrtev bombardiranja vasi Ocana 20, 60 oseb pa je ranjenih. Uporniška letala so na vas vrgla nad 100 bomb. 17 bomb je zadelo umobolnico, kjer pa je bil ubit samo neki kuhar.

Nad vas Ovieho je priletelo 12 uporniških bombnikov v spremstvu lovskih letal. Ulice so bile polne ljudi, ker je bilo to ob 11 uri popoldne. Učinek bomb je bil strašen. Porušeni je nad 100 hiš. Ena sama bomba, ki je padla v neko skrivališče, je ubila 32 oseb. Ovieho je 30 km severno od Madrida. Ze meseca julija je bila ta vas bombardirana in je bila že tedaj ubitih nad 100 oseb.

Sokolska proslava 1. decembra

Ljubljanska sokolska društva proslave 1. decembra ob 11.30 uri praznik uedinjenja na lastnem področju z zaobljubo novega članstva, prevedbo dece v naraščaj in naraščaja v članstvo in sicer:

Ljubljanski Sokol v telovadnici v Narodnem domu.

Sokol I. v svojem domu na Taboru, Sokolsko društvo Ljubljana II. (odpade radi tehničnih zaprek).

Sokolsko društvo Ljubljana III. v svoji telovadnici ob Tyrševi cesti.

Sokolsko društvo Ljubljana IV. (odpade radi tehničnih zaprek).

Sokolsko društvo Ljubljana — Moste v dvorani kina.

Sokolsko društvo Ljubljana — Šiška v svojem domu.

Sokolsko društvo Ljubljana — Štepanja vas v svojem domu ob 11.15 uri.

Sokolsko društvo Ljubljana — Vič v svojem domu.

Sokolsko društvo Ljubljana — Zg. Šiška v dvorani pri Martincu.

Skupna proslava vseh ljubljanskih sokolskih društev bo na predvečer 30. novembra ob pol 21 uri v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru združena s telovadno akademijo. Vabimo članstvo in prijatelje Sokolstva, da se teh svečanosti udeležijo v čim večjem številu.

Pri vstopu se bodo razpečevali bloki po 1.— Din v korist župnega tiskovnega sklada.

Obleka meščanska z znakom.

Posebni vabil društva na svoje proslave ne bodo razpošiljala.

Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev.

Atentat na predsednika egiptске vlade

KAIRO, 29. nov. AA. Včeraj popoldne je bil izvršen atentat na predsednika vlade Nahaš pašo v Helipolisu. Atentator je oddal tri strela na njegov avtomobil, ko se je predsednik vlade vračal domov. Ena krogla je prebila steklo na vratih. Predsednik vlade ni bil ranjen. Atentatorja so zaprili. Govore, da je član opozicijske skupine rumenih srajc. Uvedena je stroga preiskava.

Demonstracije proti Francozom v Siriji

CARIGRAD, 29. nov. AA. Danes bi morale biti velike svečanosti v Iskenderumu in Antiohiji ob priliki proglasitve novega statuta. Vse slavnosti so bile odpovedane, ker so se bali, da bi prišlo do nemirov. Francoski guverner de Martel je včeraj odpotoval v Antiohijo in Iskenderum, da uvede nov statut v tamošnjo upravo. Toda arabski elementi v Damasku in vsej Siriji so ob priliki proglasitve tega statuta sklenili proglasiti splošno stavko. V Homsu so že včeraj proglasili splošno stavko, kjer je že tudi prišlo do spopadov med policijo in demonstranti. Pričakujejo, da bo danes prišlo do ogromnih demonstracij.

Sorzna poročila.

Curih, 29. novembra. Beograd 10, Pariz 14.655, London 21.5975, Newyork 432.375, Bruselj 73.55, Milan 22.75, Amsterdam 240.35, Berlin 174.425, Ducaj 79.15 do 81.75, Praga 15.22, Varšava 81.80, Bukarešta 3.25.

Čitajte in širite »Slovenski Narod«!

Akademija brezposelnih učiteljev

Ljubljana, 29. novembra. Ni jih strla dolga doba čakanja na namestitve, niso izgubili upanja na čas, ko bodo smeli stopiti med narod, ki jih pričakuje, ker je zanje mnogo, — mnogo dela. Še vedno vodi borbo nad 500 mladimi deloželnimi brezposelnimi učitelji in učiteljice iz dravske banovine, borbo za svoj obstanek, borbo za povzdigo narodnega šolstva in borbo proti rastočemu analfabetizmu v dravski banovini, še vedno iščejo brezposelni učitelji in učiteljice, katere obupnih razmer. S požrtvovalnostjo, idealizmom in vztrajnostjo si prizadevajo najti razumevanje javnosti in odgovornosti činiteljev za svoj nezmožni položaj in za narodno prosveto.

Poleg najrazličnejših akcij, deputacij, urejanja statistik, intervencij itd., pripravljajo brezposelni za 2. december akademijo v veliki dvorani Delavske zbornice, katere čist donos je namenjen brezposelnim učiteljem. Na akademiji nastopijo sami brezposelni učitelji in učiteljice; pokazati hočejo javnosti, da kljub udarcu, ki so ga jim prizadejale razmere, niso klonili in da z vero in optimizmom grade temelje novi učiteljski generaciji. Program akademije bo obsegal muzikalne in vokalne točke, solo točke, dramski prizor, recitacije itd.

Brezposelni učitelji in učiteljice, ki bodo v to delo vložili vse svoje sile, pričakujejo na to njihovo akcijo, da jih ne podpre samo v moralnem pogledu, temveč jim pomore tudi h gnetnemu zboljšanju. Zato naj ne odklanja brezposelnih, ki so na ulicah in po hišah na delu za to svojo prireditev. Vstopnice so tudi v prodaji v knjižarni Učiteljske tiskarne.

Politični obzornik

Beseda o narodnem in državnem edinstvu

V članku o narodnem in državnem edinstvu v reviji »Misel in delo« izjavi pisec: »Zgodovinski razvoj narodnostne ideje kaže, da so težnje po taki državi postajale vedno močnejše in da so se že marsikje uresničile. Niso jih mogli ustaviti ugovori, češ da je plodnost človeškega duha bogata zlasti v onih dobah, ko so bili narodi razcepljeni v mestne edince, majhne kneževine in mnogoštevilne sekte. Porast politične in gospodarske moči ter civilizacijskega napredka je bil vabljeviši nego zgodi dvig duhovnih vrednot. Temu primerno so se porazdelile vloge v boju za nacionalno državo. Za krepko nacionalno državo so bili dalekovidni politiki, diplomati, gospodarstveniki, vojski pomisleke pa so izražali kulturni delavci, pesniki, pisatelji, literarni zgodovinarji... Naše notranje državo in narodno življenje krčevito stresa stremeljenja, ki poudarjajo načelo jugoslovenskega narodnega edinstva, ali pa naglašajo primat hrvatske, slovenske in srbske narodne individualnosti in suverenosti ter izbirajo oblike, ki naj bi to izrazile. So pa dejstva, s katerimi mora računati vsakdo, podobno, kakor mora računati graditelj s svetom, kjer namerava postaviti zgradbo. Naša država je nastala kot nacionalna država in ima zato v sebi vse prednosti in vse napake, ki jih imajo take države. Pri tem je manj važno, ali je bila zavest skupnosti in edinstvi res že popolnoma prežeta Srbe, Hrvate in Slovence in tako ustvarila trdne temelje za sintezo naroda in države. Pomembnejše je dejstvo, da je dobila naša država mednarodno priznanje zaradi tega, ker je po tedanjih soglasnih izjavah vseh narodnih zastopnikov predstavljala slovenstvo, srbstvo in hrvaštvo in sam jugoslovenski narod. Drugo, nič manj važno dejstvo je, da je naša država po vseh svojih odgovornih organih vedno naglašala načelo, da temelji država na načelu narodnega edinstva. V vseh desetletjih po zedinjenju so bili na vladi zastopniki mnogih strank in, kadar so bili na odgovornem mestu, so vedno priznavali načelo narodnega in državnega edinstva, naj si so se v poziciji nagibali k razporu ali pravici posameznih narodnih sestavin do lastne suverenosti. Politično življenje se je seveda sprijaznilo tudi s tem, da kaže ena in ista stranka istočasno vladno in opozicijsko lice... Dvajset let našega državnega življenja nam je pokazalo, da niso odločali niti teksti političnih sporazumov, niti besedila ustav... Drugačno besedilo zato še ni zgotovilo, da se bo v resnici izpremenilo, kar je slabega v državi... nujna življenja je vendar tla preorala tako, da se danes krepkeje nego kdaj prej razrača volja po krepki, vsem svojim delom enako prilagojeni državi. Čim bolj kažejo trenutni znaki, da se razvoj obrača od sinteze k prejšnjim oblikam, tem močnejše se dviga odpor proti vrtnitvi v preteklost. Poti nazaj nile.

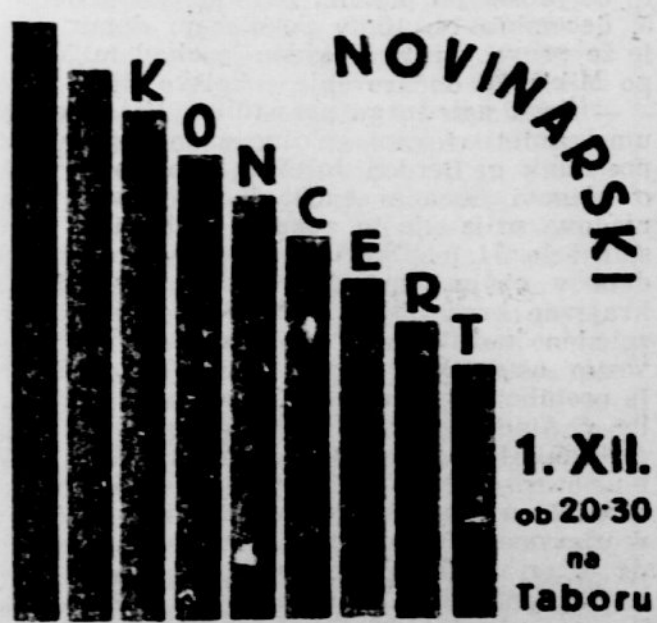
Malokdo je vprašanje narodnega in državnega edinstva tako nazorno osvetlil in mu dal tako preprosto obliko, kakor pisec tega članka. Ali čitati ga je treba v celoti, ker mi smo posneli samo par odstavkov. Zato vzemite v roke revijo »Misel in delo«!

»Nenarodno, strupeno in podlo dejanje«

Beograjska »Javnost« citira pisanje Škerbčevega glasila o slovenskih šolah in »globočokomunizem izrek »Sodobnosti«, da smo bili »Slovenci po svetovni vojni porazdeljeni med štiri države in pravi: »Vedno smo bili proti nim, ki so na prihožbe Hrvatov in Slovencev odgovarjali: »A kako se vam je godilo pod Avstrijo?«, — zato ker je bila Avstrija tuja država, pa imajo Hrvati in Slovenci polno pravico zahtevati, da bi se jim godilo v Jugoslaviji ne samo dobro in bolje kakor pod Avstrijo, marveč celo mnogo bolje in sicer prav tako dobro, kakor Srbom! Zakaj v svoji državi mora vsakdo imeti vse — vsaj potencialno in v načelu... In dokler se s tega stališča postavljajo četudi najradikalnejše zahteve, jih mi razumemo! Ali ako kdo gre tako daleč, da hoče današnje stanje predstavljati kot slabše in hušje, kakor je bilo prej, ali ako postavlja življenje Slovencev v svoji državi — v Jugoslaviji in isto vrsto z življenjem Slovencev v Italiji ali v Avstriji, — potem predstavljajo to zares tako nenarodno, tako strupeno in tako podlo dejanje, da ga moramo najgorčeneje obsoditi.

Habsburžan in Schwarzenberg

»Baseler Nachrichten« so zelo resen list, ki načeloma ne objavlja nobenih senzacij, ako nima jamstva, da so se dotične senzacije tudi zares dogodile. In ta resen list priobčuje sedaj to-le malo verjetno vest: »Monarhistični krogi v Avstriji prav rasno razpravljajo o kandidaturi kneza Schwarzenberga za bivši habsburški prestol. Pristopi te kandidature bodo v najkrajšem času začeli izdajati na Dunaju svoje glasillo, v katerem bodo delali propagando za Schwarzenberga kot pretendenta na avstrijski prestol — Oton Habsburški je torej dobil že tekmeča, ki pa mu je prav tako malo nevarna, kakor on temu. Več kakor je namreč, da piti ta, niti oni ne bo zasedel avstrijskega prestola.

VSTOPNICE V MATICNI KNJIGARNI
OBISKOVALCEM KONCERTA JE TRAM-
VAJSKA VOZNA ZNANNA NA 1 DIN

Strokovna sposobnost železničarjev

Nekaj potrebnih ugotovitev v obrambo železniškega osebja

Ljubljana, 29. novembra.

Ob priliki ankete za povzdigo tujkega prometa, ki se je vršila na pobudo zvez za tajski promet iz Ljubljane in Maribora dne 10. novembra t. l. v Ljubljani, je bila prečitana tudi resolucija (glej »Jutro« št. 263 od 11. XI. 1957), ki govori za »nujno potrebne spremembe v železniškem prometu«. Med vzroke, ki ovirajo točnost prometa na naših progah, pritevta ta resolucija tudi »pomanjkanje strokovne sposobnosti železniških uslužbencev in smotrno urejeno nadzorstvo«.

V obrambo ugleda železniškega osebja ugotavlja oblastni odbor Udruga jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev Ljubljana sledeče:

1. Velikim zamudam vlakov, ki so pogosto na naših progah, ni kriva pomanjkljiva strokovna sposobnost promet izvajajočega osebja, temveč so odločilni drugi momenti, ki so poznavalec razmer točno znani in katerih eksekutivno osebje pri najboljši volji ne more preprečiti. (Enotnost proge Zagreb—Zidani most, Ljubljana—Jesenice; številne počasne vožnje itd.)

2. Osebe direktorije državnih železnic je že ponovno dokazalo svojo visoko strokovno sposobnost in izvežbanost. Ob prevratu, ko se je v vseh drugih panogah javne in državne službe opazilo večjo ali manjšo neurejenost, se je promet na naših progah odvijal — in to kljub splošnem kaosu — točno in smotrno. Dan za dnem, noč za nočjo so bili železničarji v službi in z velikimi telesnimi in duševnimi napori odpravljali našo ožjo domovino pred poplavo razpuščenih vojakov. Tudi v naslednjih letih so železničarji doprinesli dovoljne zadnje dokaze, zadnji ob priliki letošnjih manevrov ob Kolpi. Za to priliko je g. minister vojske in mornarice v svoji naredbi št. 22746 izrekel popolno priznanje vsemu osebju ministrstva za promet in ugotovil činjenico, da so se izvršili vojni transporti (poleg drugega rednega prometa) po pred-

vidnem načrtu pravočasno in v najboljši soglasnosti vojnih in žel. organov. Mislimo, da ni treba še posebej ugotavljati, da je osebje tukajšnje železniške direktorije pri tej priliki bilo zelo angažirano.

Najvišja predstavnika železniške uprave, g. minister za promet in g. generalni direktor izrekata vsako leto popolno priznanje in zahvalo celokupnemu osebju za vestnost in požrtvovalnost v službi, kar bi sicer ne storila, da ni osebje na višini glede sposobnosti.

3. Trdimo, da spada naš železničar glede sposobnosti, vestnosti in tudi ljubezni do naroda in domovine med najboljše, kar pa še ni dovoljno za moderni promet v sodobnem smislu.

4. Trdimo, da ni železniško osebje za svojo storilnost primerno plačano ter da živi v bedi in pomanjkanju, in v kolikor je osebje krivo za neurejenost prometa, leži vzrok v tej činjenici.

5. Oblastna organizacija Udruga jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev si stalno prizadeva, kako zboljšati službeno razmerje med uslužbenci in upravo tako v pogledu obremenitve, kakor tudi v pogledu plač. Tudi javnost smo že opozorili, da znaša — in to v precejšnjem številu primerov — časovna obremenitev 10. 14 in tudi 17 ur na dan, in to ob neizkoriščenih letnih odmorih. Nadalje si organizacija prizadeva tudi za tehnični napredek naših železnic za zboljšanje prometa na istih, za gradnjo novih prog v naši ožji domovini i. t. d. Uspeh tega prizadevanja zavisi v veliki meri od podpore celokupne javnosti.

6. V kolikor je urejenost prometa odvisna od promet izvajajočega osebja, je za današnje prilike in razmere dovoljno, če se promet odvija tako kot se.

To se objavlja javnosti v vednost po skleni seji Oblastnega odbora UJNZB Ljubljana.

Premiera Kranjčeve komedije »Skedenj« To zanimivo komedijo so vpisporili šentjakobčani z velikim uspehom

Ljubljana, 29. novembra.

Komedijo »Skedenj«, ki jo je napisal Jože Kranjc, so šentjakobčani vpisporili z velikim uspehom. Dvorana v Mestnem domu je bila v soboto in v nedeljo zvečer dobro zasedena, občinstvo se je od srca nasmejal ob številnih komičnih situacijah in domislekih. V celoti je »Skedenj« globoko zasnovana drama. Dramatično vlogje je avtor razčlenil s komičnimi elementi. Gledalca močno presene usoda orisanih brezdomcev, ki hrepenijo po višjem in čistejšem življenju, a jih življenje samo potisne na dno. V skedenju na ljubljanskem barju so se znašli pod skupno streho in postali dobri prijatelji in zavestniki proti skupnemu sovražniku. Njih sovražnik je družba, ki jih je izločila, ker ima drugačno vest, drugačno pamet in ocenjevanje sveta in življenja kot oni. Zaradi tega je njih življenje na skedenju in izven njega prav za prav tragično, a v bistvu so junaki te drame zdravi ljudje, pomagajo si iz težkosti s smehom in z upanjem v boljše življenje. Za vodjo in poglavarja ter prvega svetovca so si izbrali Senico, ki je zaplet pesnik in filozof, a veruje vase in se bori za svoje pravice in za pravice svojih tovarišev v borbi s »sovravno« družbo in njimani paragrafi.

K uspehu »Skedenja« je šentjakobčanski odbor je pripomogla predvsem režija M. Petroviča. Režiser ni imel lahke naloge, ker je moral povezati vlogo v realno celoto, čeprav so glavni junaki komedije deloma realistično, deloma pa nadrealistično očiščeni. Ta težak režijski problem je režiser odlično rešil. Dojemali smo pestro občestvo prebivalcev skedenja kot resnične ljudi, dojemali smo jih pa ravno tako močno kot ljudi, ki sanjajo o nekem boljšem pravičnejšem življenju. Režija bi Petroviču seveda ne uspela v taki meri, ako ne bi bili posamezni igralci tako odlični v

interpretaciji vlog. Glavnega junaka pesnika in filozofa Senico, ki je našel v plaji svojega glavnega tolažnika, je igral Kosač s presenetljivo popolnostjo. Kmalu po začetku v prvem dejanju je premagal negotovost, potem je na igral tekoč vlogo Senice na mojstrski višini do konca. Lavrica je igral jecjavega in šepavega Petra. Lavrica smo videli že v različnih vlogah, tako tako do podrobnosti dogan tip, kakor je bil njegov Peter, doslej še ni postal. Vsa pokloni igralcu bi mu lahko zavidali to kreacijo. Tudi Gardey je igrallec z lepim talentom. Sanjavega in zaljubljenega violinista Andreja je dobro igral. Novak kot Miha ni imel rešiti kakšnih posebnih igralskih problemov in se je prav častno uvrstil poleg Senice, Petra in Andreja.

Na talent Cafutove, ki je igrala Jerco, smo že opozorili. Igra prepričljivo, njene kreacije so sončne in simpatične. Ob tej priliki pa je treba opozoriti tudi na Mlekušev, ki je podala z izredno igro nesrečno Marjanco. Mlekuševa ima veliko igralško kulturo, je simpatična na odru in kaže igralški talent, ki bi se moral razviti na poklicnem odru.

Gnidovec je bil policijski komisar. Vloga je najtežja v komediji, ker se odigrava v komisarjevi notranjosti. Gnidovec jo je dobro dojel in jo tudi dobro igral, dasi mu leže vloga, ki niso tako izrazito psihološke kot je ta. Podrekar kot tat, Kunter in Zabkar kot stražnika so rešili svojo nalogo po svojih najboljših močeh.

Občinstvo je igralce nagradilo z navdušenim aplavzom, katerega je bil deležen tudi avtor. Končno je treba omeniti tudi lepe kulise in pri vseh igralcih zelo posrečene maske. Občinstvo naj pri reprihah ne zamudi te komedije na šentjakobskem odru.

—nek

P O R T

Pomembna sportna nedelja

Leteči Kranjec je bil junak dneva na grajski dirki z novim rekordom — Na skupščini plavačev je zmagala opozicija, savez pa je ostal v Zagrebu

Ljubljana, 29. novembra.

Najvažnejša večerajšnja domača prireditel je bila moto dirka na Grad. Ponoči je sicer zapadel sneg, toda sekcijsko vodstvo prireditelja Hermesa je poskrbelo, da so že na vse zgodaj očistili dirkalno progo in je bila za čas tekme v brezhibnem stanju. Krasen solčni dan je privabil na prireditel več tisoč gledalcev, ki so kljub mrazu z nezmanjšanim zanimanjem vztrajali do konca. Zlasti grajska planota je bila dobro zasedena. Prireditelj Hermesa je storil vse, da so se dirke končale brez nezdor in se lahko ponaša, da je tretje tekmovalstvo za Seunigov memorial v vsakem pogledu uspelo. Doseženi rezultati so znatno prekosili pričakovanja, k čemur je v veliki meri prispevala ostra konkurenca zagrebških dirkačev. Vse pa je prekašal nenadkriljivi Ludvik Starič, ki je zdaj tudi Ljubljancem pokazal, kako je prišel do častnega naslova »leteči Kranjec«. Dvakrat je zrušil Breznikov rekord proge, ki je znašal 54 sekund in sicer tako izdatno, da skoraj ni računati na skorajšnje ponovno izboljšanje. Na 845 m dolgi progi, ki je znana po svojih strmih ovinkih in zavojih, je dosegel približno 60 km na uro, kar najbolj jasno priča o Staričevi kvaliteti.

Nastopili so tudi v sportni motorji vseh kategorij. Dirke so otvorili najlažji a prostornino do 125 cm. Znani kolearski dirkač Stjepan Grgac je tudi na motorju pokazal, da je najboljši in se je s časom 1 min. 10.4 sek. postavil na čelo svoje kategorije. Z močnejšimi motorji so bili došani seveda še boljši časi. Med turnirni

se je član MK Ilirije Janko Grašič v kategoriji do 500 cm pri prvem polizkusu znatno približal enominutni mejli, pri drugem polizkusu pa je celo s svojim DKW 350 dosegel za turnir motor zelo dober rezultat 59.6 sek. Njegov najostrejši tekmelec je bil Hermesačan Zajec, ki je zaostal le za 4 desetinke sekunde. Sportni motorji so bili kajpak še hitrejši. V kategoriji do 250 cm je bil razred zase zagrebški Slovenec Slavko Drnovšek ol 1. hrv. moto kluba in se je s časom 56.4 močno približal Breznikovemu rekordu. Pri drugi vožnji je zboljšal svoj čas na 55.4. Drugo mesto je zasedel Hermesačan Kautič, bil pa je po času znatno počasnejši (pri prvem polizkusu 1:09.5, pri drugem 1:04). Naslednja kategorija do 350 cm je v celoti vozila pod eno minuto. V prvi vožnji je Gabron (H) s časom 57.4 potisnil svojega klubskega tovariša Puharja z 58.4 na drugo mesto, pri ponovitvi pa sta mesti zamenjala in je bil Puhar s časom 56.6 prvi, Grabron pa s 59.4 drugi. Največje zanimanje je seveda vladalo za kategorijo do 500 cm, kjer so razen letečega Kranjca nastopili tudi znani Zagrebčani Vukelič, Goljak in Schildhabel. Nervoznost se je polastila tudi funkcionarjev in tako se je zgodilo, da so Starič pri prvi vožnji pozabili stopati, zaradi česar je moral polizkus ponoviti. Najboljši rezultat je dosegel Goljak (HMK Zagreb) s 55 sek., za njim Schildhabel (AMK) 56.1, Vukelič (Moto Zagreb) pa 57.9. Breznikov rekord se je torej že majal. Zdjaj se Starič ponovno startal. V drugi vožnji je rezal ovirke in z oglašujočim hrmenjem kakor

strela svignil skoki cilji. Ure so pokazale 49.8. Novi rekord, ja 4.8 sek. boljši od Breznikovega. Druga vožnja je bila še hitrejša. Schildhabel je postavil vse na eno kocko in je res s 53.6 izboljšal Breznikov rekord, toda Starič ni dosegel. Tudi ta je iz svojega motorja dal vse, o čemer priča 48.4, najboljši tega dne in novi rekord na progi. Prav dobra sta bila tudi Vukelič s 55.6 in Goljak s 56.4. Starič je prejel za eno leto prehodni Seunigov pokal.

Zelo vroče je bilo v Zagrebu, kjer so dva dneva zborovali plavači. Opozicija, ki so jo tvorili ligalski klubi s vojnimi pristajši, je bila s poslovanjem savezne uprave nezadovoljna in je izglasovala odklonitev njegovega poročila. Pri volitvah je šlo v prvi vrsti za prenos saveznega sedeža iz Zagreba. Zmagala je sicer opozicijska lista, ker pa mnogo izvoljenih odbornikov izvolitve ni sprejelo, so bile ponovne volitve in tokrat se je odločilo, da ostane savez v Zagrebu, vendar je večina upravnega odbora v rokah pristajev lige. Novi predsednik je Julij Bartole, tajnik je ostal došednji Fischer, tehnični referent pa nekdanji član Jadrana in Boba Ivo Šuste. Med slučajnostmi je bil sprejet predlog Ilirije, da bo odslej seniorsko prvenstvo le kot prvenstvo posameznikov in obenem izločilo za evropsko prvenstvo. Juniorsko državno prvenstvo bo priredil Galeb v Novem Sadu.

Podsavezno nogometno prvenstvo se bliža koncu. V mariborski skupini je bila odigrana zadnja tekma med ČSK in Muro. Čakovsko igrišče je zabeležilo rekordni obisk. Mura je bila enkovredna nasprotnik, kljub temu pa je zaradi neodločnosti svoje napadalne vrste podlegla 0:6. S tem je ČSK zasedel v tej skupini prvo mesto pred železničarjem in Mariborom. V ljubljanski skupini je presenetil Slovan, ki mu je uspelo remizirati s Hermesom z rezultatom 1:1. Z enakim rezultatom sta se ločila Svoboda in Reka. V Kranju je Kranj premagal Jadrana 2:1. Na Jesenicah pa Bratstvo Marsa 2:0. Stanje tabele se ni izpremenilo. V celjski skupini zaradi zapore trboveljskih igrišč ni bilo nobene tekme.

V prijateljskih tekmah je Ljubljana v Celju tamošnji SK s 3:1. V Zagrebu je Gradjanski igral z dunajsko Austro 0:0. V Beogradu je BSK nepričakovano podlegel Basku 2:3. V Novem Sadu pa je Jugoslavija odpravila prvaka Vojvodino 5:0.

Občni zbor Slalom kluba 34

V prijazni kmečki sobi Slamičeve restavracije je imel mariborji Slalom klub 34 svoj III. redni občni zbor. Udeležba je bila za naše razmere naravnost razveseljiva. Posebno mnogo se je zbralo mladine, kar je najboljše jamstvo, da se bo Slalom klub 34 navzlic vsem tegobam uspešno razvijal. Zborovalce je toplo pozdravil predsednik kluba g. dr. Persin. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da je prišlo na občni zbor toliko članov. Posebej je pozdravil zastopnike SK Polja, potem so pa zborovalci počastili spomin pokojnega predsednika SK Polja ing. Milana Šukljeja, ki je bil tudi velik prijatelj Slalom kluba 34. Iz predsedniškega poročila je bilo razvidno, da se mora tudi Slalom klub, kakor vsa naša druga društva zlasti sportna, boriti z velikimi težavami in da je glavna ovira v njegovem delovanju pomanjkanje denarnih sredstev. Toda v naši mladini je mnogo idealizma, s katerim se bodo dale vsaj glavne ovire premagali. Klub je zadnje leto svoje vrste izčistil, brisani so bili vsi, ki niso plačali članarine.

Tajniško poročilo je podal tajnik Grünfeld, naglašujoč, da je bila zimska sezona kratka in zato bo kratko tudi njegovo poročilo. Poročilo blagajnika g. Kajfeža je obsegalo mnogo več zdravnega humorja nego številki. Tehnični referent g. Tinta je poročal o delovanju kluba v lanskoli sezoni, ki je bila izredno slaba, vendar je pa klub izpolnil svoj program razen dveh tekem na Polzevem, kjer ni bilo snega. Vendar je pa bila skakalnica neoficijsko odprta. Po njegovem izčrpnem in vzornem poročilu je predsednik razdelil krasne diplome, delo g. Tinte, najboljšim tekmovalcem in sicer Milanu Boltavzerju, Francu Jurjiju, Francu Abramcu, Radu Magistru, Braniku Drovniku in Stanetu Turehu. Dosedanji odbor je bil nekoliko izpopolnjen. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. dr. Persin, duša kluba in njegov največji dobrotnik, ki so mu zborovalci izrekli toplo zahvalo in priznanje z navdušenim ploskanjem.

Jurček na morju

Ljubljana, 29. novembra. Večera popoldne nas je popularni Jurček v lutkovnem gledališču na Taboru s svojim ansamblom povedel k morju. Bila je krasna predstava izvirnega prevenca mladega Mitje Ribičiča, sina znanega pedagoga in sedanjega našega najboljšega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča.

Duhovito zabavna igrca je bila pri malih in velikih gledalcih, zlasti pri dečkih, katerim je bila vsebinsko najbližje, zelo toplo sprejeta. Spoznali smo, da je mladi Ribičič vreden sin svojega očeta. Scenarija, ki nas je povedla s slovenske kmečke sobe v gozd in končno na obalo našega sinjega Jadrana, je bila zelo lepa. Zlasti se nas je doimil prizor, ko priplove po morju bela jadrnica s počitniški mornarji. Kakor vselej je scenarijo mojstrsko ustvaril poštvovalni Dušan Svetlič. Pohvaliti moramo tudi igralce, mlade sokolske brate in sestre, ki so dali Jurčku in njegovim soigralcem besede in življenje. Ti igralci, med katerimi sodelujejo nekateri pri lutkovnem odru na Taboru že od njegove ustanovitve, torej polnih deset let, so se tudi to pot zelo dobro odrezali. Želeli bi bilo le mestoma razkošnejšo, pravilnejšo in počasnejšo izgovorjavo, da jim mali poslušalci lažje sledijo.

Pozabiti pa ne smemo tudi prave »mamice«, malega, dobrega Jurčka, ki je pridobil toliko malih, zvestih prijateljev, in mamice vsega dejanja in nehanja v lutkovnem gledališču na Taboru sploh, gospe Svetličeve, ki je tako skromna, da nikoli neče biti omenjena, še manj pa dopusti, da bi jo kdo pohvalil. Pravi, da je njeno največje veselje in zadovoljenje v tem, ko vidi srečno, razigrano malo publiko pred seboj, ki zadovoljno ploska junaku Jurčku. Gospa je mati insecatorja Dušana in Daretu, ki je lani spisal lutkovno igrco »Jurček gre na Triglav«, katere je bila mali publiko tako všeč, da je doživela kar dvajset repriz. Zdjaj g. Daro sprej nekaj plov, nekaj zelo lepega, ki bo globlje seglo v dobra in dojemljiva otroška srčeca. Toda kdaj, tega zdaj še ne izdajo, da bo potem presenečenje večje in lepše. Tudi

lepo prenovljenje dvoranice, je večji del dela go. Svetličeve in njenega sina Dušana. Gospa je sama vse »skupaj« privlekla, sešla in namestila zastore, Dušan pa je opremil dvoranico s prelepimi pravilnimi slikami.

Tako vršijo požrtvovalni sokolski brate in sestre na Taboru tih, skriti in svojo anonimnostjo, svojo veliko kulturno mislo. Mnogo klenih in vendar radosti je že zasejal mali junak Jurček v dojemljiva otroška srčeca in jih bo še in še.

K lepemu, nesebičnemu delu iskreno čestitamo!

SOKOL

Sokolstvu v Ljubljani

Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev objavlja:

Društvene proslave državnega in sokolskega praznika bodo zaradi cerkvenih obredov na dan 1. decembra šele ob 11.30, in ne kakor je bilo prvotno določeno ob 11. Skupna proslava vseh ljubljanskih sokolskih društev bo v torek 30. novembra ob 20.30 v veliki dvorani sokolskega doma na Taboru. Udeležba na vseh proslavah v mešanih obleki in z znakom.

Članstvo se ponovno naproša, da podpre dobrodelno sokolsko akcijo z odločno obleko, perikom (čistim, opranim) ali obutvijo. Vsek posamezni kos bo dobrodošel. Podarjeno blago naj se pošlje še ta teden v župno pisarno na Taboru, ali v pisarno Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu.

Članstvo se hkrati opozarja, da poravnava članarino, ali pa se izjavi, da izstopa iz društva. Glede na predpisane organizacijske prispevke mora imeti vsako društvo ob zaključku leta točen stolec svojega članstva.

Članstvo se napovedi tudi opozarja, da bodo prijave za vsesokolski zlet v Pragi dne 24. decembra dokončno zaključene; zato se brate in sestre, ki so se odločili za udeležbo na tem doslej največjem zletu, ponovno pozivajo, da se do navedenega dne prijavijo pri svojih društvih. Podrobna navodila za zlet so bila že ponovno objavljena v sokolskih glasilih in v dnevnem časopisu.

1. december Sokola na Viču

Vič, 29. novembra. 6. september in 1. december, dva največja državna in sokolska praznika, praznuje jugoslovansko sokolstvo z vso ljubeznijo in vdanostjo kraljevskemu domu in močni, zadnjini Aleksandrovi Jugoslaviji. Viški Sokol kot član jugoslovanske sokolske armade bo tudi letos svečano proslavil državni in sokolski praznik 1. decembra. Uprava društva je v soglasju z nabelništvom in prosvetnim odborom določila nastopi spored proslave:

V torek 30. novembra se udeležijo društvo polnoštevilno skupne proslave ljubljanskih sokolskih društev ob 20.30 na Taboru. Obleka civilna s sokolskim znakom.

V sredo 1. decembra bo ob 11. v dvorani Sokolskega doma slavnostna seja društvene uprave in zaobljuba novega članstva po navodilih Saveza SKJ. Članstvo, ki ima kraj, se udeležijo seje v njem, sicer v civilni obleki z znakom.

Zvečer ob 20. bo akademija, na kateri nastopijo društveni oddelki s telovadnimi točkami, nastop soliste s. Vide Rudolfove in solista br. Milana Janovega. Govor o pomenu 1. decembra za sokolstvo bo imel prof. br. Lojze Merun. Vabimo sokolsko članstvo in prijatelje društva, da se akademije udeležijo v velkem številu in z nami proslavijo zrodovinski 1. december, ko je bil pokojni viteški kralj Aleksander I. Ujedinitelj proglasil ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v močno nedeljivo kraljevino Jugoslavijo. Ob tej svečani priliki bomo znova obnovili prisego Viteškega kralja »Čuvali bomo Jugoslavijo, da jo močno in konsolidirano oduhamo svojemu sokolskemu kralju Petru II.

Naj živi naš mladi sokolski kralj Peter II! Naj živi močna in zedinjena Aleksandrova Jugoslavija! Zdravo!

Iz Maribora

Praznovanje državnega praznika 1. decembra. Mesto glavarstvo razglašajo: V sredo 1. decembra t. l. se bo po vsej državi slovesno praznoval veliki narodni praznik za spomin, ko je pred 19 leti bila proglašena zedinjena Jugoslavija. Tudi Maribor bo ta dan slovesno proslavil in složno manifestiral tudi na zmag zvestobo in vdanost svojemu kralju, državi in narodni ideji. Predpoludne bodo v cerkvah vseh veroizpovedi slovesne zahvalne službe božje, zvečer pa se bo razvila po mariborskih ulicah svečana povorka. Vljudno vabim meščane, da prisostvujejo službam božjim in da se udeležijo polnoštevilno večerne povorke. Zbirališča za povorko so določena okoli okrajnega glavarstva po posebnem načrtu, ki so ga dobile vse korporacije in društva. Manifestacijska povorka bo šla po Maistrovi ulici v Aleksandrovo cesto in po njej preko Grajskega trga ter Slovence in Gosposke ulice na Glavni trg, kjer se manifestanti zberejo h kratki slovesnosti. Povorka se mora gibati v lepem redu in pozivam udeležence, da se podredijo navodilom, ki jih bodo dobili. Nadalje vljudno vabim vse Mariborčane, da že na predvečer tega velikega praznika okrasijo svoje hiše z državnimi zastavami.

Nov srednjeskolski zavod. Danes je prišel pouk na novoustanovljeni državni nepopolni mešani realni gimnaziji. Zavod je bil ustanovljen radi prvenostnosti realne gimnazije, od katere je sedaj dobil 10 oddelkov, 2 deska, 7 dekliških in en mešan razred. Število vseh učencev in učenk na novem zavodu je 497. Zavod je nameščen v prostorih bivšega ženskega učiteljskega na Zrinjskem trgu, katere je že sedaj uporabljala realna gimnazija za svoje ženske oddelke. Za vršila dolžnosti ravnateljice zavoda je imenovan prof. tuk. klas. gimnazije g. Ivan Prijatelj. V novi profesorski zbor je bilo dodeljenih 13 učnih moči z realne gimnazije. Novemu zavodu želimo ob vstopu v življenje mnogo uspešnih uspehov in krepek razvoj.

Ekshumacija. Radi suma, da je bil pred štirimi leti umrl posestnik Martin Rižnar, iz Zitnice v Slov. goricah zastupljen, je državno tožilstvo odredilo ekshumacijo njegovega trupla. Notranje organe so odposlali v pregled fiziološkemu inštitutu v Ljubljano.

Šah. Pri nadaljevanju turnirja za prvenstvo mariborskega šahovskega kluba je v petek premagal Stojšek Kresnika, Noman Meštro, Kučevac Lukeža st., Radolčić prof. Šilo. Neodločena je bila partija Bien: Šetinc, Prekinjeni pa sta bili partiji Ru-

paring, Prek in Lukež jun. Šetinc. Na čelu tabele je Kučevac z osemimi točkami.

Mešno tržno nadzorstvo sporoča, da bodo na dan državnega praznika, dne 1. decembra, vse trgovine zaprte. Tega dne tudi ne bo dovoljena postavitev mesarskih stojnic. Zato se občinstvo opozarja, da opravi potrebne nak. pe že poprej.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 29. novembra katoličani: Saturnin

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: 7 zaulnic
Kino Ideal: Zene vladajo
Kino Sloga: Princesa ostrig
Kino Union: Samostanski lovec
Kino Most: »Burgtheater« in Stanlio in Olio »Cigansko deklec«

Kino Šiška: Dete sreče
Pedagoško društvo: predavanje univ. prof. dr. Gogale, »Pedagoška načela javnega dela« ob 18. v predavalnici mineraloškega inštituta.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1. Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Ispod sira

Globoko skesano in ponižno odpuščanja prošee odgovorno uredništvo me je naprosilo, naj odgovorim vitez slovenske kulture g. Cirilu Debevcu na njegovo kulturno zgraženje v »večeršnjem« Slovincu pod naslovom »Za gosposko Poteznika — Ispod sira in rešetak«. Prošnjo se ugodl.

Odgovorno uredništvo javnega lista se je stranko pregrešilo nad slovensko kulturo, ker je nezamen prispel gospodu Poteznika sprejelo in z mino dušo priobločilo. Tako pravi gospod Ciril Debevec v »Slovincu«. Čisto v duhu gledanja na kulturne zadeve z višjih in objektivnih vidikov bi bil podpisani gospodu Cirilu Debevcu in z njim enako mislečim zelo hvaležen za dokaz, da bi bil »Slovinc« priobčil njegov vohemnitni zagovor slovenske kulture tudi v primeru, če bi bil celjski gospod župan Mihelčič »Narodovega« političnega prepričanja. Da bi bil gospod Ciril Debevec tudi v tem primeru enako ogrožen, zaenkrat še ne dvomim. Za objektivni pomenek o slovenski kulturi pride v poštev samo ta dokaz. Besedo ima gospod Ciril Debevec — v »Slovincu«.

Sitar

Smrtna nesreča

Ljubljana, 29. novembra.

Na železniškem prelazu v Ziljski ulici poleg Erjavčeve ceste je prišla večeraj okrog 2. ponoči pod vlak 40-letna bivša natakaričica Marija Schwentnerjeva in se smrtno ponesrečila.

Schwentnerjeva, ki je stanovala na Cesti v Mestni log 89, se je v soboto popoldne sestala v dalmatinskem vnočetu v Puharjevi ulici z 38-letnim slikarjem Ivanom Vrhovcem, stanujočim v Rožni dolini C.IV. št. 4, s katerim sta že proti večeru krenila na Miklošičevo cesto in zavila še v Stefanovo klet. Tam sta se znašla v veseli družbi, kjer se je mnogo pilo do policijske ure. Ko se je družba razšla, sta se Schwentnerjeva in Vrhovec namenila spat v njegovo stanovanje v Rožni dolini. Ko sta prišla do železniškega prelaza v Ziljski ulici, sta našla železniške zatvornice zaprte, a Vrhovec ni hotel čakati, da bi privozi vlak mimo. Coprav močno vinen, je zatvornice prekosil in odšel na drugo stran Schwentnerjeve je pa klicala za njim. Obstala je kraj proge baš v hipu, ko je že privozi vlak.

Čim je vlak odbrzel mimo, je na drugi strani proge čakajoči Vrhovec pogledal nazaj in na svojo grozo opazil na tleh nekaj belega. Bilo je raztrgano perilo Schwentnerjeve, ki je ležala nepremično sredi desnega tira. Vrhovec je takoj stopil k nji in jo skušal dvigniti. Klical jo je po imenu, ker se mu pa ni odzvala, se je takoj zavedel nesreče. Hitel je do čuvajnice ob Erjavčevi cesti, kjer je prosil čuvaja, naj pokliče reševalno postajo, medtem pa je prišel na kraj nesreče že tudi stražnik, ki je Vrhoveca pridržal.

O nesreči je bila takoj telefonično obveščena policijska uprava. Na železniški prelaz v Ziljski ulici je prišla po 2. komisija, v kateri sta bila zdravnik dr. Lužar in dežurni uradnik g. Macarol. Zdravnik je ugotovil, da je Schwentnerjeva mrtva. Vlak je je zadel od strani in jo odbil na desni tir. Schwentnerjeva je imela samo eno globoko rano na čelu in je smrt nastopila hipoma. Po komisijskem ogledu so truplo prepepeljali v mrtnišnico k Sv. Krištofu, do čim so Vrhoveca, ki je bil od vina in strahu še ves oramljen, odvedli na policijo, kjer so ga zaslišali. Policija je namreč prvotno mislila, da bi utegnil biti Vrhovec kriv smrtne nesreče, kar se je po zaslišanju izkazalo kot neutemeljeno. O nesreči je bilo že večeraj obveščeno tudi državno tožilstvo, ki je odredilo obdukcijo trupla.

Iz Ljutomer

Proslava 1. decembra. Kakor vse državne praznike, bodo tudi letošnji 1. decembra svečano proslavljali sokolske oddelke po vsem okrožju, nekatere celo s pestrimi akademijami. Vse

Kot odmev na prestane vojne grozote 1915-18
brezštevilnih epopej ljubezni in žrtvovanja, kamentih front v vrhovih
gorskih velikanov, kot spomin in dokument VELIKI VOJNI FILM

DOLOMITI V PLAMENU **Premiera danes ob 21.15 uri**
v Elitnem kinu Matici
Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

DNEVNE VESTI

— Češkoslovaške in italijanske zračne proge preko našega ozemlja. Češkoslovaška namerava znova uvesti redno zračno progo ob našem Jadranu, toda ne več preko Suseda, temveč iz Prage preko Zagreba, Splita in Dubrovnika do Tirane. Na tej progi, ki bo otvorjena najbrž že prihodnjega pomladi, bodo letala nova posebna potniška letala ambifije. Letališče za taka letala je v Splitu že pripravljeno, pa tudi Italijani nameravajo otvoriti preko našega ozemlja zračni promet z ambifijami, ki bi se tudi spuščale pred Splitom na morje, če bo to naša država dovolila.

— Regulacija Save na Hrvaškem. Ob vsaki večji poplavi prestopi tudi Sava bregove in napravi mnogo škode. Posebno nevarna je Sava ob poplavih na Hrvaškem. Zato je bila že leta 1932. ustanovljena gornjesavska terenska tehnična sekcija s sedežem v Zagrebu, ki je bila izdelovati generalni načrt za regulacijo Save. Načrt je bil izdelan 1935 in potem so začeli regulirati Savo od meje dravske banovine do Ivaške Rijeke. Za regulacijska dela okrog Zagreba je odobren zbirski kredit v znesku 4.000.000 din.

KINO SLOGA

Krasna in zabavna Rob. Stolova filmska opereta
PRINCEZA OSTRIG
(Austrijski film)
V glavnih vlogah: Gusti Wolf — H. Thimig — Theo Lingen — Oskar Sima — H. Paulsen

MATICA

Samo še danes ob 16. in 19.15 uri
duhovita in zabavna komedija
7 ZAUSNIC

Ob 21.15 uri PREMIERA!
Največja fronta svetovne vojne v dokumentarnem veličinu
DOLOMITI V PLAMENU

UNION

Film prekrasnih prirodnih slik
SAMOSTANSKI LOVEC
po znamenitem romanu Ludvika Ganghoferja — pisatelja znamenitega dela »Grad Hubertus«.

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

— Gostovanje milanske Seale v Beogradu se ni obneslo. V soboto večer so gostovali v Beogradu člani milanske Seale. Beograjski listi poročajo, da je bilo to gostovanje po bučnem reklamiranjem in visokih cenah mlado rečeno veliko razočaranje v vsakem pogledu. Samo baritonist Nivo je kolikor toliko uspel obdržati. Vsi drugi pa niso mogli dostojno reprezentirati največjega italijanskega opernega odra.

Jutri slavnostna premiera ob 21.15 uri! **KINO SLOGA** — Telefon 27-30

PATER VOJTEH

PO ROMANU JANA KLECANDE

V glavnih vlogah: Rolf Wanka, Jifina Štepičkova, I. A. Struna, Jaroslav Marvan. Film je bil odlikovan s I. nagrado češkoslovaške republike in v Pragi in na mednarodni razstavi v Benetkah. Film je monumentalni dokument silne človeške volje in spoštovanja dane zaobljube!

stvom, ki že dolgo pogrešajo tako pomembnih in posebnih prizorčkov in se bodo gotovo zdaj s pridom okoristili z njimi. Obe igrice sta pisani v zvonkih, lahkih, a globoko zajetih verzih. Lepo je vanju vpletena nacionalna in narodno-obrambna misel. Igrici sta prosti tantijem in staneta obe 10 din. Dobite ju po vseh knjigarnah.

— Prošnja tržiškim avtobusnim podjetjem. Jutri bo otvorjena nova cesta St. Vid—Kranj in avtobusi bodo zopet vozili kakor prej. Prav pa bi bilo, da bi vsaj eno tržiško avtobusno podjetje vzdrževalo vozni red kakor poslednje leto, sicer bodo zasavski kraji od Vižmarjeve skozi Tacen, Vikre, Smlednik itd. zopet brez vsakršne zveze s mestom. Iz teh krajev je vedno dovolj potnikov za avtobuse, prav gotovo pa več, kakor ob redko naseljeni glavni cesti. Tudi banovinska cesta je sedaj v najboljšem stanju in bi bilo torej prav, da bi se eden avtobusnih podjetnikov odločil za vožnje skozi imenovane kraje.

— Slike z letošnje planinske foto razstave v Novem Sadu so nekateri avtorji dali na razpolago Slovenskemu planinskemu društvu, da jih ponudi v nakup. Ljubitelji lepe planinske slike se opozarjajo na to ugodno priliko. Slike so na razpolago v pisarni SPD, Aleksandrova cesta 4/I.

— Borza dela v Ljubljani sprejme dva hlapca, tri elektromonterje, mizarja za fino pohištvo, sodarja, pet tkalcev za volnene izdelke za stroj (Švab), dva delavca, in kamnoseka za Prizren.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo lepo in sončno vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 10, v Zagrebu 6, v Ljubljani Mariboru, Beogradu in Skoplju 5, v Sarajevu 2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 772.1, temperatura je znašala — 4.5.

— Zasedlovanje vlomica. Varnostne oblasti zasledujejo 27-letnega Franceta Stumpfja iz okolice Maribora, ki je oni dan s tovarišem vdrl v prostore knjigarnar »Sava« v Kranju, kjer je bil prej zaposlen. Vlomilca sta odnesla 400 din, šest nalivnih peres, nekaj albumov in večjo količino pisarniške papirja tako, da sta oškodovala knjigarno za okrog 1000 din.

— Velik požar na jugu Ljubljane. Sinoči okrog pol 11. se je prišlo nebo močno rdečiti na jugu Ljubljane. Nekje na Barju — zaradi slabih telefonskih zvez žal nismo mogli zvedeti kje — je gorel najbrž skedenj ali kozolec. Na požar so bili opozorjeni tudi ljubljanski gasilci, ki pa niso odhiteli na pomoč, ker ta kraj ne spada v njihovo območje.

— Obup slovenskega dekleta v Zagrebu. Na železniški progi v Zagrebu so našli v soboto ponoči 17letno Alojzijo Krncovo. Dekle je prišlo iz Slovenije v Zagreb iskat zasluzka. V Zagrebu pa ni mogla dobiti službe in zato je s šedenila končati si življenje. Hotela je skočiti pod vlak, pa so jo v zadnjem hipu zadržali. Na policiji je zjavila, da je hotela v smrt zaradi bede.

Iz Ljubljane

— Iz Praznovanja 1. decembra. Uradno se objavlja: 1. december praznujemo kot državni praznik zedinjenja troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. V proslavo tega praznika bo omenjenega dne ob 10. uri v tuk. stolnici sv. Nikolaja. Zahvalno cerkveno opravilo kjer se bo zapela zahvalna pesem z ustrezni molitvami. V novi pravoslavni cerkvi na Bleiweisovi cesti se vrši služba počaja istega dne ob 11. v evangelijski cerkvi ob 10., v starokatoliški kapeli pa ob 8.30.

Na vseh državnih uradih, kakor tudi na zgradbah uprav javnopravnega značaja morajo biti razobešene državne zastave, v mestih in trgih pa morajo vsi lastniki zgradb izobestiti državne zastave. Letnega dne pa bo sprejemal ban dravske banovine ob 11.30 naprej v banski palači (Bleiweisova cesta 10) polkoniste in čestitke.

— Iz Mraz je zopet pritišnil. V petek se je zjasnilo in v treh dneh se je očiščeno hladilo zopet občutneje. Zanimivo pa je, da davi v Ljubljani ni bilo megle kakor navadno ob jasnem in hladnem vremenu. V mestu je bilo ob 8. — 5°C na periferiji je pa bilo še nekoliko hladneje. Za november je to že precej hud mraz, zlasti še brez snega. Toda podnevi se zdaj ob solnčnem vremenu temperatura še vedno znatno dvigne, zato se mraz ne bo več mnogo sponjeval.

— Iz Gorice—Trst z avtom (po Vipavski dolini): 2, 3 in 4 dnevi Miklavžev in božični izlet. Prijavite se takoj za brezplačna navodila na naslov: »Družništvo, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— Iz Umrlj so v Ljubljani ob 18. do 25. t. m. Fenc Marija, roj. Peterlin, 64 let, žena urad. drž. žel. v p., Kaiser Marija, roj. Košir, 62 let, žena zasebnika. Dravlj. Prepeluh Albin, 57 let, poverjenik dež. vlade v p., predsednik tiskarne »Blasnik«, Mali Josip, 20 let, mizarjski pomočnik, Črnuče, Strus Josip, 79 let, zasebnik, Tremel Albert, 47 let, pisar, Cesta na Brdo, Plave Henrik, 77 let, zasebnik, Janežič Marija, 42 let, vrtnarica in posestnica, Skof Marija, roj. Pregel, 72 let, delavka tob. tov. v p., Novljan Franc, 33 let, sin posestnika, Zagradec pri Grosupljem, Svetel Marija, roj. Svetel, 64 let, zasebnica, Stukelj Herman, 35 let, monter. V Ljubljanski bolnici so umrli: Kocjan Amalija, 29 let, žena pekova mojstra, Trbovje, Japelj Marija, 26 let, hči posestnika, Tomšelj, Lesjak Jože, 30 let, zidar, St. Jurij, obč. Vel. Gaber pri Litiji, Knez Ivan, 64 let, kovač, brez stalnega bivališča, Dragar Julij, 26 let, mehanik, Brdo, Jamšek Franc, 39 let, delavec, Stegne pri Kamniku, Pink Alojzija, 28 let, žena oglatih in hišarja, Golise, obč. Kresnice, Fre. lja Janez, 67 let, posestnik Sorica pri skorjki Leki, Dobruac Leopold, 4 mesece, sin delavke, Brdo, Arko Marija, 55 let, dinarica, Kot pri Ribnici, Berglez Vera, 4 mesece, hči bol. strežnika, Andrejačič Franjo, zandar, narednik, 29 let, Boesčan Krupa, Povše Božidar, 2 dni, sin bolničarke, Javornik.

— Iz Učenke Mestnega liceja (ženske realne gimnazije) pride na predvečer narodnega praznika, v torek, 30. t. m. ob 17. uri v telovadnici zavoda akademijo s predavanjem, recitacijami, pevskimi in instrumentalnimi točkami ter plesnim nastopom. Starši, sorodniki učenk in prijatelji zavoda iskreno vabljani!

— Iz Miklavžev se je oglašil letos tudi v prostorih prodajne zadruge sokolskih potrebščin. V Jugoslovanski sokolski matici v Narodnem domu, kjer je nakupil mnogo sokolskega, mladinskega črta in krojev za deca in naraščaj ter tako omogočil naši mladini udeležbo na župnem zletu, ki bo prihodnje leto v Ljubljani. Mladina priporoča se pravočasno Miklavžu — ni še prekasno.

— Iz Pianist Ivan Not bo izvajal na koncertu, dne 3. decembra naslednji spored: Vivaldi-Bach: Koncert za orgle v a-molu, Bach: Fuga za orgle v c-molu (obe skladbi je priredil za koncertno izvedbo pianist sam). Chopin: 12 preludijev, Nokturno v b-molu in 3 etude, Rimski-Korjakov: Le vol du bourdon (let smilja), Liszt: Les jeux d'eau a la Villa d'Este, Castelnuovo-Tedesco: Onde lunghes (Dolgi valovi). Vstopnice po običajnih koncertnih cenah so že v prodaji v knjigarni Glasbene Maticе. Občinstvo vabimo, da si čim prej preskrbi vstopnice za ta izredni klavirski večer.

— Pedagoško društvo v Ljubljani priredi danes ob 18. v predavalnici mineraloškega instituta svoj redni sestanek. Predaval bo g. prof. dr. Stanko Gogala o temi: »Pedagoška načela javnega dela. Ker je predavanje glede na današnje prilike zelo aktualno, vabimo k obilni udeležbi. Vstop prost.

— Iz Pošte Ljubljane I bo na narodni praznik 1. decembra dostavljala le pokojnine, pokvarljive pakete in druge nuje pošiljke. Upokojenec prosimo, da dostavljače počaka doma, saj bo denar dostavljen ta dan mnogo prej kot navadno.

— Iz Recitacijski večer primorskih pisateljev in pesnikov priredi društvo »Tabor« v četrti, 9. decembra ob 20. v dvorani Dalavske zbornice. Na večer opozarjamo že danes vsa javnost.

— Iz Žrtve nepravilnega motociklista. Ko je včeraj stopala učiteljica Julijana Pajmanova, stanujoča v Tavčarjevi ulici 4 po Mestnem trgu, je nenkrat pridrl za njo neznan motociklist, ki se je zaletel vanjo in jo podrl. Pajmanovi so prisikali na pomoč pasanti, ki so jo dvignili. Dočim je motociklist odšel dalje, Pajmanova je odšla sama domov, kasneje pa je morala v bolnico, ker je naenkrat začutila hude notranje poškodbe.

— Iz Trgovske napake v poročilu o predavanju univ. prof. B. Zarnika. Vseh napak ne moremo popraviti, ker bi sicer bilo treba članek napisati še enkrat in tiskarski škrat (bolje: zmaj) bi imel zopet priliko za svoje udeleževanje. Čitajte v glavnem naslovu: sodobna biologija, ne sodna (!); v predzadnjem naslovu na spojitve sperme in jajčeca, ne pa vzgojitev! V nekaterih stavkih so izpuščene besede, zopet v drugih so pa postavljene druge s povsem drugim pomenom, zato poročevalca ne more prevzeti odgovornosti za točnost poročila.

KINO IDEAL

Hel Finkenzeller, Oskar Sima

v veselem filmu

Žene vladajo

Danes ob 16., 19. in 21.15 uri

— Iz Tatvine. Iz prostorov bivše Kavčičeve gostilne na Privozu je doslej še ne izsleden tat odnesel 3000 din vreden električni gramofon z vdelanim radio-aparatom ter zvočnikom, znamke »Brown«. V stanovanju Alojzija Planinška v Beethovnovi ulici 14 se je med tednom vtihoval nek brzooseleznik in ukradel iz kopalnice 300 din vredno stensko ogledalo. V kavarni »Leone« je nekdo odnesel Vladimiru F. 250 din vreden kloak znamke »Borsalino«. V Zitnikovi ulici 8 pa je nekdo izmaknil Tadiji Babiču 150 din vreden nov svilen dežnik.

— Iz Vlom v gostilno. Sinoči po policijski uri se je nekdo skril na dvorišču gostilne »Pri kaplanu« na Sv. Petra nasipu. Ko je gostilničarka zaprla vrata in odšla k počitku, je tat vtril v gostilniško sobo, kjer je odprl nekaj predalov, stikaloč nabrl za denarjem, ki ga pa ni našel. Slednjaj se je zadovoljil s pečenko, ki jo je našel v kuhinji, poleg si je pa privoščil tudi pol litra vina. Iz gostilne je prišel skozi okno, ki ga je za seboj spet zaprl.

Iz Celja

— c Praznovanje 1. decembra. Mestno poglavarstvo v Celju razglašja: 1. december se bo praznoval na slovesen način kot praznik zedinjenja troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsi hišni posestniki se opozarjajo, da morajo biti ta dan vsa poslopja okrašena samo z državnimi zastavami. V proslavo praznika zedinjenja bo 1. decembra ob 18.30. svečana baklada z zbiranjem ob 18. na Dečkovem trgu. Povorka bo krenila z Dečkovega trga po Krakovi cesti, Gregorčičevi in Levstikovi ulici, Kralja Petra in Cankarjevi cesti, Trgu kralja Aleksandra, Ulici dr. Gregorja Žerjave. Glavnem trgu, Gosposki ulici in Dečkovem

trgu pred poslopje mestnega poglavarstva. Vrstni red je sledeč: Godba, vojaštvo, Sokol, gasilske čete, fantovski odsek, rudarska sola, ostala društva in občinstvo. Po stiku pred mestnim poglavarstvom bo godba zaigrala državno himno. Nato bo nagovor predsednika mestne občine. Godba bo zaigrala korčnico, nakar se bo občinstvo razšlo. Mestna občina bo razsvetlila okna na svojih poslopjih. Prebivalstvo mesta Celja se vabi, da sledi temu zgledu in da se tudi udeleži povorke v čim večjem številu. V torek ob 20. bo v celjskem gledališču sokolska slavnostna akademija. Dne 1. decembra bodo službe tožbe ob 8. v opatijski, nato v pravoslavni in evangelijski cerkvi, ob pol 9. pa v starokatoliški kapeli. Ob 10. bo v dvorani Sokolskega doma v Gaberju proslava Sokolskega društva Celja L. ob 10.30. pa v veliki dvorani Narodnega doma proslava Sokolskega društva Celja-natic. Ob 20. se bo pričel v veliki dvorani Narodnega doma koncert Celjskega pevskega društva.

— c Napad in dve nesreči. Na Frankolovem je neki moški napadel 19-letnega mešarskega vajenca Leopolda Medveda s Sp. Hudine in ga udaril s tako silo po trebuhu, da mu je prizadel notranje poškodbe. Na Ljubnem se je ponesrečil 39-letni drvar Ivan Lipovec. Pri delu ga je udaril blod in mu zlomil desno roko v zapustju. Na Jazbinem vrhu pri Kalobju si je 23-letni mizarjski pomočnik Ivan Trahtnik pri padcu po stopnicah zlomil levo roko. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnici.

— c V celjski bolnici je umrl v petek 20. letni, v Prištvo pri Šmarju pristojni Ivan Škorjanc, dlnar, brez stalnega bivališča.

— c Nočno lekarniško službo ima od sobote 27. t. m. do vsega petka 3. decembra lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

— c Na povratku z šole se je ponesrečila. Pred dnevi je padla 11-letna hčerka kočarice Matilda Žerdomerjeva iz Bezovja pri St. Juriju ob juž. žel., ko se je vracala iz šole, na polski cesti tako nesrečno, da si je zlomila levo roko v zapustju. Deklica se zdravi v celjski bolnici.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 29. novembra: Firma. Red B. Torek, 30. novembra: zaprto.
Sreda, 1. decembra: Šimkovi. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

V dramo se pripravlja kot prihodnja noviteta Čapkova senzacionalna drama »Bela bolezen«, ki je bila v lanskoli sezoni na repertoarju številnih odrov, ter je dosegla povsod nenavaden uspeh.

OPERA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 29. novembra: zaprto.
Torek, 30. novembra: Prodana nevesta. Red A. Gostuje g. Josip Križaj.
Sreda, 1. decembra: Ob 15. uri: Mala Floramy. Gostovanje g. Marice Brumen-Lubejeve. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol ob 20. uri: Anka. Opereta. Izven. Znižane cene.

Prihodnja operna noviteta bo Čajkovskega opera »Evgenij Onjegin«, za katero je napisal libreto znameniti ruski pisatelj Puškin. Dirigent strifor, ki je opero nanovo prevedel, bo delo dirigiral, zrežiral ga pa bo prof. Šest. Glavno partijo poje gosp. Primožič, Tatjana — Oljekopova, Olga — Golobova in Lenskega — Banovec, Gremina — Betetto, Filipjevno — Španova in Larino — Škerjančeva.

Kupujte domače blago!

ZAHVALA

Za premnoge pisemne in ustne izraze sožalja, kakor tudi za položene vence na grob

ALBINA PREPELUHA

se iskreno zahvaljuje

PAVLA PREPELUH-ova z otroci.

LJUBLJANA, 29. XI. 1937.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Sveče najfinije norveške

ribje olje

iz tekarne dr. Pielcolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPIŠNI POUK

Vederni tečaj za začetnike in izveščance. Dva oddelka — od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. zvečer. Najmodernejša stroje-pisnica, na razpolago 25 naj-različnejših pisalnih strojev. — Vpisovanje dnevno od pol 7. do 8. zvečer. Solnina najnižja. Pričetek pouka 2. decembra. Christof učen zavod, Domobranska cesta 15. 2725

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

BUKOVI ODPADKI
popolnoma suhi, zopet dospeli. Ogledajte si jih. Tvrda Kurivo, Tyrševa cesta 31. 2754

OREHOVA JEDRCA
in cvetlični med nudi najceneje J. MENART, Domžale. 59L

NAJBOLJŠI TRBOVELJSKI premog

brez prahu, KOKS, SUHA DRVA.

L. POGACNIK
Bohorčeva 5 — Telefon 20 — 59 24 L.

POMARANČE — FIGE
za žganje in vence, mandarine, banane dobite ugodno za takoj: Ljubljana, Tyrševa 48 — Veletrgovina južnega sadja. 2753

VAGINOL

rabi vsaka žena v svojem lastnem interesu za intimno toaleta v dnevih menstruacije

Makulaturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5

— Slovenci v Ameriki. V Milwaukee sta umrla v bolnici Mina Candek, star 55 let, doma z Janeževge brda na Notranjskem in Anton Suler, star 50 let iz Sp. Dravogradu. V Bradocu je tramvaj do smrti povozil Janeza Germa. Pokojni je bil star 63 let, doma iz Dobropolja. V bolnici v Clevelandu sta umrla Janez Srakar, star 54 let, doma iz Tomačevega in Martin Klemenčič, star 60 let iz Borovnice. V Springfieldu je umrl po dolgi bolezni Franc Zaletel, star 84 let, doma iz Knežje vasi pri Dobričah. V La Salle je umrl Franc Furar, star 50 let, doma iz Arčič pri Kostanjevici. Pred 12 leti ga je povozil avto in vsa ta leta je zaman iskal po bolnicah zdravja. V Chicagu je umrl Martin Kajžar, star 59 let, doma iz Sorice na Dolenskem. V Brockwayu je umrl Matej Hudovernik, star 90 let, doma iz Gorji. Bil je eden prvih slovenskih naseljencev v Minnesoti.

— Naša pisateljica. Na pedološkem kongresu v Ljubljani se nam je nudila enodelni mladinske knjižne razstave zanimiva statistika. Učiteljstvo je zbralo po točnih podatkih seznam vseh mladinskih knjig šolskih knjižnic v dravski banovini. Ugovoreno se je, da imajo knjižnice nad 2000 raznih knjižnih del Poleg tega predloži so zabeležili šolske knjižničarji tudi stanje z ozirom na vrsto učenecov izposojenih knjig. Iz tega so sestavili izbor 80 knjig, katere mladina najraje čita, ker si jih največkrat izposoja. Poleg pisateljice Rapeta je na prvem mestu naša ljudska pisateljica Manica Komarova s svojo zbirko »Narodne pravljice in povest«. V častnem izboru se vrstijo mladinska pisateljica Marija Jezernikova s svojimi prirodoopisnimi povestmi Medvedov Godrjavček, Princeza Iza, O Kresnicah, ki je izgubila lučko, in Marija Grošljeva s svojo knjižno Mladi rod za rod. Kakor čujemo pripravljata Manica Komarova in Marija Jezernikova za Miklavža dve novi knjigi, za katere opozarjamo že danes starše, vzgojitelje in prijatelje mladine. Komarova je zbrala novo, pestro zbirko »Strie s košmič, Jezernikova pa je napisala čudovito lepo povest iz pitježga sveta »Beli bratec«. Ko kupujemo Miklavževa knjižna darila, je izbirajmo knjig samo z ozirom na ceno in vnanjo opremo, temveč predvsem s kritičnim pogledom na vsebino. Knjigi hosta na prodaj po vseh knjigarnah.

— »Miklavžev pozdrav in »Božič gre...« je naslov dveh ljubkih in izredno lahko vzprizorljivih igrice za Miklavžev in božične prireditve. Naš znani, nemurno snujodi pisatelj prof. dr. Ivan Lah je poklonil ti svoji najnovejši delci našim nacionalnim društvom in šolskim vod-

— Smrt pod vlakom. V soboto popoldne sta se pripetili dve težki prometni nesreči. Bližju glavnega kolodvora v Zagrebu je brzovlak povozil delavca v tvornici kislika Bolta Turka. Turk je hotel po bližnji na kolodvor, pa ni opazil prihajajočega vlača, po drugem tiru je namreč prihajal tovrni vlak in temu se je Turk izognil, ter prišel tako pod brzovlak. Lokomotiva ga je udarila tako močno, da je odletel daleč s proge in obležal mrtve. Malo pozneje se je pa pripetila v bližini Seavetskega Kraljeva druga smrtna nesreča. Tam je vlak povozil mizarkega pomočnika iz Zagreba Pavla Lazarja.

— Predbožični izlet na Dunaj z vlakom priredi Putnik od 11. do 16. decembra. Cena vožnji II. razreda din 490, v III. razredu din 320. Prijave (do 3. decembra) in informacije pri vseh biljetarnah Putnika.

— Harry Piel kupil dva vagona rib. Harry Piel se še vedno muči v Splitu, kjer izdeluje nov film. Za nekatere prizore je bilo treba mnogo sadja in rib. Harry Piel je kupil dva vagona rib, ki jih bo razdelil med reveže, ko bo delo končano.

— Neutemeljeni sum. V torek 3. avgusta smo med dnevnimi vestmi poročali, da je bil trgovec in gostilničar Pavel Kukolja v Mariji Bistrici na Hrvaškem osumljen, da je zastrupil svojo 12-letno hčerko Štefco, da bi dobil zavarovalnico. Obliasti so uvedle preiskavo, ki je pokazala, da je ta sum neutemeljen. Sicer je bilo pa itak že v začetku jasno, da to strašno sumničanje ne more biti utemeljeno. Preiskava je dognala, da je Pavel Kukolja nedolžen in zato je bilo kazensko postopanje proti njemu ustavljeno. Šlo je za osveto njegovih sovražnikov, ki so hoteli škodovati njegovemu ugledu.

— Zorko Prelovec: Ave Maria (Zdrava Marija, za visoki glas, mešani zbor, orgle (godalni orkester). Izdal franč. samostan v Ljubljani. Cena partituri 4 din.

Radionovčan

Torek 30. novembra
12: Havajske pesmice (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Vesel opoklanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Vreme, Lora. — 18: Originalna švicarska godba (bratje Malenšek). — 18.40: Problemi demokracije (g. dr. Andrej Gosar, univ. prof.). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: 50 let prenašanja iz izkoriščevanja električne energije po Teslinem sistemu (Milivoje Radič). — 19.50: Zabavni tehnik. 20: Nastop malih pevcev. — 21.15: Citre solo, g. Emil Mezgoš. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Zabavna urica (igra Radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

KLIŠEJE

VE KAPVSE

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NASIP 23

Organizacija našega izseljenstva

V naši državi je okrog 50 izseljenških organizacij in ustanov

Ljubljana, 29. novembra. O izseljenstvu navadno govorimo samo ob tako zvanih izseljenških nedeljah in ko nas obiščejo naši izseljenci. Ko nas obiščejo tako rekoč oficijelno, jih slovesno sprejemamo, ko se pa vračajo posamezni izseljenci, »repatriiranci« — navadno iz tujine, bolni in bedni, nihče ne govori o njih. Ob tej priložnosti ne nameravamo kritizirati odnosov domačine do izseljencev in ne apelirati na nacionalna čustva izseljencev, ki tonejo v tujem svetu. Podati hočemo le kratek oris organizacije izseljenstva, ker javnost ne pozna dobro mednarodne in naše izseljenške družbe.

Vprašanja izseljenstva v naši državi spadajo v okvir delovanja ministrstva za socialno politiko; ministrstvu je priključen odsek za zaščito izseljencev. Načeluje mu dr. F. Arancnik. Razen tega deluje še Izseljenški komisariat s centralo v Zagrebu (šef E. Quinc), Izseljenški komisariat vzdržuje predvsem sami izseljenci; vsak izseljenec mora plačati pri odhodu v tujino 250 din v izseljenški fond. Če izseljenec potuje z ladjo, prispevek za izseljenški sklad navadno plača ladijska družba, a razen tega še 20 din za kolonizacijski sklad in 50 din nadzorne takse. Za izselitev v Južno Ameriko pa ni treba plačati za kolonizacijski sklad. To velja samo za ladijske družbe, ki so koncesionirane pri nas. — Izseljenški sklad je pod upravo ministrstva za socialno politiko. Izseljenški komisariat ima več pomembnih nalog. Predvsem zastopa interese izseljencev pred oblastmi in javnimi ustanovami. Peča se z vsemi vprašanji

izseljevanja, vodi statistiko o izseljencih, proučuje razmere v državah, kamor se izseljujejo naši ljudje, vodi nacionalno propagando med izseljenci itd.

Razen uradne državne organizacije izseljenstva je pomembna tudi zasebna organizacija. V državi je okrog 50 izseljenških organizacij in ustanov, ki jih združuje Zveza izseljenških organizacij s sedežem v Zagrebu (predsednik M. Marjanović). V Sloveniji delujeta dve organizaciji: Narodni izseljenški odbor in Družba sv. Rafaela (ki skrbi predvsem za to, da dobe izseljenci katoliške duhovnike). Zveza izdaja v Zagrebu mesečnik »Novi izseljenec«. Razen tega je ustanovila s pomočjo države izseljenški muzej v Zagrebu.

V naši državi delujejo tudi mednarodne izseljenške organizacije in ustanove, predvsem Mednarodni urad dela in Mednarodna izseljenška služba (International Migration Service). Obe organizaciji sta razporejeni po vsem svetu in imata sedež v Ženevi. Mednarodni urad dela se peča samo z vprašanji dela v zvezi z izseljenci, medtem ko mednarodna izseljenška služba pomaga izseljencem v raznih zadevah, ki imajo mednarodno značaj. Njeno delovanje se omejuje na posredovanje in individualnih primerih v zadevah posameznih izseljencev, zlasti v primerih, ko odreja uradne izseljenške organizacije. Delovanje Mednarodne izseljenške službe je financirano predvsem s prostovoljnimi prispevki iz raznih ustanov, n. pr. Carnegievega instituta in Rockefellerjeve ustanove.

Proti draginji življenjskih potrebščin

Veliko zborovanje delavstva, sklicano po medstrokovnem odboru

Ljubljana, 29. novembra. Predlog delodajalcev, naj bi se spremenil § 330 obrtnega zakona tako, da bi lahko delavec tožil delodajalca za izplačilo nadur namestu do treh let nazaj samo do 6 mesecev, je zbudil med delavstvom vznemirjenje. Čedalje bolj pa tudi raste med delavstvom nezadovoljstvo zaradi podražitve življenjskih potrebščin ter nestalnosti cen. Včerajšnje zborovanje v dvorani Delavske zbornice, sklicano po krajevnem medstrokovnem odboru, ki zastopa strokovne delavske organizacije Strojne komisije za Slovenijo, je bilo odmev delavskega nezadovoljstva zaradi sedanjih socialnih razmer. Zborovanju je predsedoval Ivan Milnar.

DELODAJALEC PRIZNAVA OBSTOJEČE ZAKONE

Tajnik Delavske zbornice F. Uratnik je poročal o predlogu za spremembo § 330 o. z. in o razmerju med mezdami in podražitvami življenjskih potrebščin — s stališča socialnega delavca stvarno. Predvsem je opozoril z nekaterimi primeri, kako malo spoštovanja imajo nekateri delodajalci do socialne zakonodaje; v kolektivnih pogodbah pri nas je značilna določba, ki se glasi, da bo delodajalec priznaval obstoječe zakone socialne zaštite. Ne glede na to, ali je državljani delodajalec ali karkoli, bi moral biti samo po sebi razumljivo, da bo spoštoval obstoječe zakone. Toda kljub izrecni obvezi, ki je prav za prav ironična, da bo delodajalec priznaval obstoječe zakone, se delavstvo neprestano pritožuje nad kršitvami socialne zakonodaje. Zato je tudi čedalje več tožb zoper kršitve zakonov, kar je neprijetno seveda tudi delodajalcem.

KAKO BI ZAJEZILI NARASČANJE TOZB?

Delodajalci razmišljajo, kako bi zajezili narasčanje delavskih tožb na civilnih sodiščih; namen njihovega predloga, naj bi se spremenil § 330 o. z. je, reducirati delavske tožbe. Našemu delavstvu se zdi zahteva po spremembi § 330 neupravičena že zaradi tega, ker delodajalci ne spoštujejo dovolj socialne zakonodaje. Na neki anketi, ki jo je sklicala oblast, je zastopnik delodajalcev izjavil, da delodajalci ne bodo izvajali neke uredbe. To pomeni toliko, kakor pozivanje k uporabi in zato so razumljiva čustva, s kakršnim delavstvo sprem-

lja zahtevo po poslabšanju socialne zakonodaje. Če delodajalci javno napovedujejo, da bodo kršili zakone, pa jih naši delavci potem tožijo; tako smeli bi jih tožiti za odkodnine, bolniški teden, izplačilo nadur samo do pol leta nazaj, zato delavstvo upravičeno protestira proti takšnim predlogom. Delavec pogosto ne more tožiti za zaostanke v prvih 6 mesecih, ker se boji odpusta.

Delodajalci se prav lahko izognejo sitnostim zaradi tožb, če spoštujejo zakone. Redni delodajalci se ne pritožujejo, da ima delavec pravico tožiti za to, kar jim delodajalec dolguje, do 3 let, ter jim je sploh vseeno, do kdaj ima pravico iztožiti svoje terjatve. Ker se pa pri nas delajo zakoni zelo hitro, je delavstvo dolžno opozorjati na predloge za spremembo, da bi se ne prenašli.

ZAKAJ JE TOLIKO MEZDNIH GIBANJ

Pred vojno, ko so bile cene mnogo stalnejše, ni bilo toliko mezdnih gibanj kakor zdaj, ko nekatere stroke sploh ne pridejo iz neprestanih pogajanj za kolektivne pogodbe. Življenjske potrebščine so se zelo podražile, in sicer proti 1. 1935 v naslednjem razmerju: junija 1. 1935 so znašali izdatki za najpotrebnejšo hrano delavske družine na mesec 599,25 din, letos novembra pa 722 din. Razlika torej znaša 122,75 din. K temu je treba še priložiti izdatke za podraženo kurivo. Delavec bi moral zaradi podražitve življenjskih potrebščin zaslužiti 0,60 do 1 din na uro več, da bi ostalo razmerje med mezdami 1. 1935 in zdaj nespremenjeno.

SOCIALNA ZAKONODAJA IN PRAKSA

Drugi referent, I. Tome, je navajal posamezne določbe socialno zaščitnih zakonov, ki jih podjetja največkrat kršijo. Po § 9 obrtnega zakona je prepovedano zaposlovanje mladoletne delavce več kakor 8 ur na dan; toda koliko pekarniških, mesarskih, čevljarških in drugih vajencev, ki se niso stari 18 let, dela le 8 ur na dan? Z zakonom je predpisano, da smejo podjetja uvesti nadurno delo le po tajnem glasovanju delavstva, če je glasovalo za nadurno delo. Koliko podjetij je uveljavilo nadurno delo po glasovanju? Po § 219 o. z. ima delavec pravico do plače do 8 dni, ko ne dela zaradi bolezni. V Ljubljani je pa neko stavbno podjetje uveljavilo tiskovine, ki jih morajo

delavci podpisovati ob nastopu službe ter se pismeno obvezati, da ne bodo zahtevali izplačila bolniškega teden. Podpisi in tiskovina seveda nimajo pravne veljave, vendar pa podjetje tako pritiska na delavstvo in zavestno greši proti zakonu. (Referent je imenoval podjetje.) Govornik je tudi odločno kritiziral prakso najemanja delavcev na poskušajo. Obsojal je, da delavce, zlasti matere, ne uživajo pravic, ki so jim zajamčene po zakonih.

RESOLUCIJI

Končno sta bili sprejeti dve resoluciji. V prvi zborovalci protestirajo proti akciji delodajalskih zbornic, ki zantevajo, naj bi se § 330 o. z. spremenil tako, da bi delavci smeli tožiti za izplačilo nadur le do 6 mesecev za meze pa le do enega leta. V drugi resoluciji delavstvo protestira proti neupravičenemu navijanju cen naj ga oblasti zaščitijo kot konzumenta.

Praški inženjer umoril svojo ženo

Da bi prikri svoj zločin, je trdil, da je žla žena sama v smrt

Praška policija je pojasnila grozen zločin, storjen tako premošeno, da je malo manjkalo, da ni ostal zločinec nekažnovan. Inženjer Josef Kamil Horak je umoril svojo ženo, razčetrvoril njeno truplo in sežgal ko se v peči. V petek ponoči je Horak svoj zločin priznal. Morilec je doma iz Prage in prvotno se je pisal Prochazka. Študiral je strojno inženirstvo in več let je služil v praških filmskih ateljejih deloma kot konstruktor, deloma pa kot tiskovni referent. Pribeleževal je članke o filmih pod imenom Horak.

Pred dvema letoma se je seznanil z Ano Janouškovo. Bila je siromašna dekle, ki mu ni prinesla v zakon nič. Horaku so starši to zvezo zelo zamerili in ko se je poročil, so prekinili z njim vse stike. Janouškova je bila zelo lepa in Horak ji je zameril, da je imela pred poroko toliko prijateljev, s katerimi se je tudi po poroki večkrat sestajala. Oni dan je našel mož doma mnogo pisem, ki so jih pisali njegovi ženi njeni oboževalci. Začeli so se domači prepri in mlada žena je večkrat zagrozila da si bo končala življenje.

9. avgusta je ing. Horak policiji sporočil, da je odšla njegova žena prejšnji dan z doma in mu sporočila, da se ne bo več vrnila. Policiji je sporočil, da je odšla v modri obleki. Še istega dne so našli ob Vltavi blizu Prage damski klobuk in ročno torbico, v kateri je bil listek in na njem napisano da se Horakova poslavlja od tega sveta. Na prvi pogled se je zdelo tragedija jasna, toda policiji je postala zadeva takoj sumljiva. Najprej se ji je zdelo čudno, da je bil listek popisan s črnolom, v ročni torbici pa niso našli naličnega peresa. Sorodniki so potrčili, da je listek popisala Horakova. Ljudje, ki so jo poznali, so trdili, da ni bilo na tej veseli, komaj 22 let stari ženi nobenega znaka potrtosti ali celo sklepa, da si bo končala življenje. Navzlic vsemu prizadevanju niso mogli najti njenega trupla. Zato je policija sklenila zadevo temeljito preiskati.

Inženir Horak, zaposlen v tovarni blizu svojega doma, ves teden po smrti svoje žene ni prišel na delo, češ, da je živčno str. Policija je pridno vodila preiskavo. V sredo je prišla k Horaku na dom in preiskala njegovo stanovanje, kjer je našla sledove krvi. Največ jih je bilo okrog postelje in na tleh. Našli so tudi okrvavljen svečen vrtec. Naivnejše je pa bilo, da so našli modro obleko, o kateri je inženjer trdil, da jo je imela na sebi, ko je odšla z doma.

Grozna noč

Policija je Horaka zaslišala. Zasliševanje je trajalo v četrtki vse dopoldne in zavleklo se je še pozno v noč. Končno je Horak svoj zločin priznal. Izpovedal je, da je umoril svojo mlado ženo že 8. avgusta ponoči. Ležala sta vsak na svoji postelji in on je že imel pripravljeno pod vzglavjem kladivo. Čakal je, da je žena zaspala, potem jo je pa udaril s kladivom dvakrat po glavi. Z levo roko ji je zamašil usta, z desno jo je pa še daval, ker je še hropela. Ko je končno izdihnila, ji je ovil svojo razbito glavo v brisačo. Po udarcih s kladivom je brizgala na vse strani kri. Horak je brisal in izpiral krve madeže, pa sledov ni mogel zabrisati. Potem je odnesel truplo v kopalnico in ga položil na klopi, kjer je prerezal umorjeni ženi še žilo odvodnico na vratu, da ji je odtekla kri. Končno je položil truplo v kad, napolnjeno do polovice z vodo.

Ko je tako kri odstranil, je razrezal truplo v kadi z velikim kuhinjskim nožem, ko sti pa prežagal z ročno žago. Že prej je zakuril v peči in ko se je ogenj dobro razgorjel, je po vrsti zmetal v peč kose ženininega trupla, da so zgoreli. Tako je delal od sobote popolnoli do nedelje zvečer. Ko je sežgal blazinico, ki jo je imela umorjena žena pod glavo, je zamašil dimnik tako, da mu je udaril dim v obraz. Tedaj je potegnil blazinico iz peči, jo razrezal na kose in sežgal. Okrvavljene perila pa ni

sežgal, temveč skuhal v velikem loncu, da bi odstranil sledove krvi.

Horak je spretno prikrival zločin, dokler ni prišla k njemu na dom policija in našla modro obleko njegove žene. Dočim je imel za krve madeže po stenah in po tleh vse polno izgovorov, ni našel nobene besede, s katero bi pojasnil, kako je mogla ostati žena modra obleka doma, ko je vendar trdil, da jo je imela na sebi, ko je odšla z doma. To je bil glavni dokaz njegove krivde in pod težo tega dokaza se je Horak udal. Horakovi starši niso niti slutili, kaj se je zgodilo. Verjeli so sinu, da mu je žena ušla in da si je končala življenje. Vest o sinovem sločinu jih je silno pretresla.

Pisateljica, ki nerada piše

Sede, bosih nog, iztegnjenih na divanu in pokritih s kožuho vnapost odejo, piše francoska pisateljica Colette svoje romane. Svoje misli preliva na liste modrega papirja, ki jih ima razložene na pisalni deski, položeni na kolena. Kraj nje leži buldog Souci. Če mu zapove, naj leže v naslanjač, leže na njegovo mesto siva mačka, priljuje se ji, naravnava s tačicami liste papirja, potem pa sede na rokopis. Pierre Legarde, ki je posetil pisateljico, da bi jo povprašal, ako dela, je porabil ta trenutek za razgovor.

Colette je zelo odkritosrčna in tako je gladko priznala, kako težko včasih zbira svoje misli, kako počasi in naporno ustvarja. Razen francosčine ne zna nobenega jezika in tudi v tem vidu veliko oviro. Ona ne piše romanov o resničnih dogodkih, temveč je vse le plod njene domišljije. Ne samo da nerada piše, temveč je srečna, kadar ji ni treba pisati. Toda pisati povesti in romane pomeni služiti vsakdanji krh in zato piše. Moder papir jo veseli, rada je bosa, ker pravi, da bi obuta sploh ne mogla pisati.

Kaj bi počela, če bi ne pisala romanov? Vse samo pisateljstvo. Ne delala bi na vrtu, pospravljala stanovanje, samo perutnine bi ne redila. Zivali ima rada, toda ubiti bi ne mogla nobene. Ni sicer vegetarijanka, vendar pa ne redi ne kokoši, ne golobov, ne zajcev. V takih razmerah in v takem okolju je napisala Colette svoje romane, ki spadajo med najboljša dela sodobne francoske literature.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Basist Lupša

Ljubljana, 29. novembra.

Novinarski koncert ima to prednost in zaslugo, da predstavlja širši javnosti mlade nadarjene umetnike. Tako bo na letošnjem novinarskem koncertu prvič nastopil absolvirani konservatorist basist-solist g. Friderik Lupša. Doma je z Gorenjskega in ima za seboj trdo življenjsko in temeljito pevsko šolo. Bil je marljiv pevec Ljubljanskega zvonca, kjer se je kmalu tako odlikoval, da je postal član okteta. Pouk je dobival od zborovodje Zorka Prelovca, na njegov lep, obsežen in modeliran glas pa so opozarjali tudi razni drugi glasbeniki. Zanj sta se zavzela tudi kapelinka gg. Polič in dr. Svara. Pokojni mojster Hubad je sam prevzel poučevanje nadarjenega pevc.

Doslej je Lupša uspešno nastopal na produkcijah Glasbene Matice in državne konservatorija ter večkrat tudi že v operi. Na novinarskem koncertu bo od širše publike gotovo sprejet s simpatijami in priznanjem, ki jih zasluži njegova sposobnost in vztrajnost.

Iz Zagorja

— Volitve v naši občini proti vsemu pričakanju niso bile razpisane, čeprav je občina Zagorje dobila pri prekomasaciji občine St. Lambert pretežni del teritorija in novih občanov ter se je število prebivalstva povečalo od 8276 na 8676. V sosednjih dveh občinah Vače in Litija, ki sta ob komasaciji dobili manjši delež, pa so volitve razpisane. Baje bi volitve v naši občini po nepotrebnem razburile strankarske strasti.

— Poročila sta se g. Miro Savšek in gđc. Karla Finkova, oba nameščena pri TPD. G. Savšek je agilen član sokolskega odra, gđc. Finkova se je pridno udeleževala pri kolu jugoslovenskih sester. Poročil ju je v Borovnici župnik g. Jerina. V zakonskem stanu želimo obema mnogo zadovoljstva.

— Upravnik pošte g. Helmi Julij je bil pri zadnjih premetitvah prestavljen v Ljubljano. Vestnega delavca in nacionalnega delavca bomo ohranili v najlepšem spominu. Želimo mu, da bi se na novem mestu počutil kar najbolje.

— Telovadna akademija sokolskega društva bo v torek 30. t. m. Pripravljen je pester spored, ki bo prekalal vse dosedanje akademije, s čimer bo državni in sokolski praznik proslavljen na posebno svečan način. Začetek ob 19. uri. Po akademiji bo prosta zabava ob zvokih priznane jazza iz Ljubljane. Vstopnina 5 din za osebo. V sredo 1. decembra se udeležijo deputacija s praporom svečane službe božje v farni cerkvi, ostalo članstvo pa v civilu z znaki. Ob pol 10. uri pa bo slavnostna seja uprave Sokolskega društva v veliki dvorani, kateri mora prisostvovati vse članstvo, naraščajo in deca. Vabimo celokupno zagorsko javnost.

— Na predvečer narodnega praznika ob 18. uri krene izpred farne cerkve povorka z rudarsko godbo in baklami na obhod do Grčarja, odhod po novi cesti do Košenjane in nazaj na trg pred cerkvijo. Opozarjamo, da se telovadna akademija začne točno ob 19. uri v veliki dvorani Sokolskega doma. Povorko je aranziralo načelstvo občine.

— Montanisti ljubljanske univerze so si v petek ogledali pod vodstvom univ. prof. inž. Viktorja Gostiše klovski in kotrediški revir. Po temeljitim ogledu je bila vsa skupina, nad 70 mladih akademikov, pogostje na po ravnateljstvu TPD v rudniški restavraciji.

PISATELJI MED SEBOJ

Ena izmed iger angleškega dramatika Greenwooda ni imela uspeha. Po premieri se je sestel avtor s svojim prijateljem Noelom Cowardom v klubu.

— Kako sodite o moji igri? — je vprašal Greenwood.

— Kdove kaj na mislim o nji — je odgovoril Coward smeje, — pač pa vi gotovo mislite, da bi bili srečni, če bi bil jaz napisal to komedijo.

ROLF FREMONT:

Svet v razvalinah

Pustolovski roman

Nebotične skale so odstranjevali z ogromnimi 30 meterskimi podkopi, kamor so položili do 200 ton razstreliva, da je pognala eksplozija na mah v zrak dva milijona ton rude. Za njeno odstranitev je bilo potrebno naporno delo tisoč mož broječe armade delavcev skozi leto in dan.

Verige vagončkov so hitele nepretrgoma k tem goram in se vračale čez nekaj ur obložene s premogom in železom k stenam tovarne. Prahu in dimu polni zrak se je zdel v poletnih dneh nepremičen pokrov, na jesen je pa prepojen še s sivo meglo legal na zemljo in prsi ljudi liki vampir, dušeč svojo žrtev.

Zverjad se je od tod preselila. Prestrašene ptice so odletele globlje v gozdove, kjer so še varne, ropot in pokanje parnih lomilcev skal, brnenje koles in škrtanje v skale zajedajočih se motornih svetrov in človeški glasovi so ubili božansko in slavno tišino, ki je vladala tu nekoč skupaj s solncem. Kraji, kjer je bilo kopanje rude končano, so bili podobni zapuščenim pokopališčem. Rdeča, rjava in siva skorja žlindre je pokrivala zemljo, črne jame je zalivala umazana, smrdljiva voda in

tleči panji posekanih velikanov so umirali tu zapušteni, liki pravljica o minulih lepih časih.

Ogromen labirint v vse smeri vodečih rovov in krivuljastih hodnikov je prepletal tu drobneje matere zemlje. Mnogi so vodili globoko pod zemljo, a nad njimi je bil izgrajen glavni sedež tvornice in delavnice. V teh zapuščenih votlinah je bila pa že zavladala grobna, grozna tišina, kajti njihovi skriti zakladi so jim bili že davno iztrgani in že dobrih osem let se tu ni delalo.

Tu pa tam je bila vlaga rove podpirajoče leseno orodje že tako razjedla, da se je sesulo ali pa je bilo na tem, da se sesuje. In nihče se za to ni upal stopiti v te razdejane zapise rove. Le velike vodne kaplje so tiho padale izpod stropov, pronicajoč skozi rudnine in glino. A na tleh so se zlivale v potočke, ki so enolično šumeč tekli po pobočju v temne globine zemlje, kjer so se brez sledu izgubljali.

Vrata glavnega tvorniškega mesta so bila skrbno zastražena. Delavstvu so bila namenjena ena izmed njih na vzhodu, druga na zapadu, tri druga so pa služila odhajajočim in prihajajočim vlakom s katerimi ni bilo mogoče brez dovoljenja uprave nicesar odpeljati.

Noben tujec ni smel brez dovoljenja prestopiti obzidja. A če bi se bilo to komu posrečilo, bi ga bile gotovo povsod razpostavljene straže hitro opazile in zadržale.

Vsak delavec je delal na strogo odkazanem me-

stu in imel je določena vrata, skozi katera je prihajal in odhajal in kjer je dobival znamko s svojo številko.

Poedine sekcije so bile ločene med seboj s stenami tako, da delavci niso mogli na mesta, kjer jim delo ni bilo odrejeno. Za ta ukrep se je bilo treba odločiti zato, ker so delavci večkrat poskušali odkriti in zlorabiti tovarniške skrivnosti, nanašajoče se na izdelavo litine in jekla.

To železno mesto je bilo pognalo iz tal kakor pričarano s čarodejevo roko. Nekaj let je zastojalo, da se je razmahnilo. Najbolj je pa napredovalo med svetovno vojno, ko so morale ameriške tvornice delati s polno paro. Po svojem ustanovitelj se je imenovalo Benson-Works.

V rodbini Bensonov je prehajalo od pokolenja na pokolenje in njegov sedanji lastnik Edgar Benson je znal s posebno krepko roko držati vajeti svojega kraljestva, kjer je delalo več tisoč inženjerjev in delavcev od jutra do noči, brez prestanka v neprestanem menjavanju in z mrzlično vneto, da so nepoučeni kar strmeli nad tem na prvi pogled neorganiziranim kotlom dela. Ropot, brnenje, sikanje, bobnenje in bučanje se je prelivalo v oglušujočo pesem neutihajočega dela od večera do jutra.

Dobri dve miljii južno od Benson-Works se je razprostiralo v nekaj letih zgrajeno mesto hišic tovarniških delavcev, snažnih in praktično opremljenih, z lepimi vrtniki pod okni, kjer se je ob kra-

snih poletnih večerih tako prijetno sedelo in poslušalo šumenje morja v daljavi.

V bližini so stale ogromne peči, iz katerih se je širila daleč naokrog oglikovana kislina in zato zime v tem kraju niso bile več tako mrzle in poletje ne več tako vroče kakor prej, ko tovarniškega mesta še ni bilo tu. Zlasti pomlad je bila tu prekrasna, ljudje so govorili, da daleč naokrog ni tako milega in zdravega podnebja kakor v Martownu.

To mestce se je imenovalo prav za prav Marta's Vown, toda v običajni govorici so ga imenovali ljudje kratko Martown. Tu so stanovali vsi tovarniški delavci. Tisti, ki so delali v tovarni nepretrgoma po pet let, so postali brez vsakih formalnosti lastniki družinskih hišic. Na novo sprejeti delavci so stanovali v gostilnah in penzionatih, ki so jih bili ustanovili podjetni ljudje v okolici dovolj. Tovarna sama je pa zgradila za osirotele starce in žene svoj penzionat.

Stranska proga dvotirne železnice je vezala tovarno in Martown z glavno progo, speljano dobrih dvajset milj od tod v notranjost dežele.

Cepprav Benson ni izpustil iz rok vajeti vodstva tega ogromnega mesta dela in prizadevanja, vendar ni bil vzgobjil iz svojih inženjerjev in uradnikov navadnih strojev, ki bi znali delati samo na povelje in po naročilu. Nasprotno, samostojnost vsakega se je končala šele tam, kjer je bilo treba postaviti enotno geslo, določiti celotno smer proizvodnje, ki je seveda ni smela motiti volja vsakega poedina.